

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ

KORO EĞİTİMİ VE NEFES EGZERSİZLERİ TUTUM
ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE ÖĞRENCİLERİN
TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ

Ayşe Öznur GÖRÜCÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Aycan ÖZÇİMEN

Konya - 2014

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Öner GÖRÜCÜ
	Numarası	118309021007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi / Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Koro Eğitimi ve Nefes Enstrümanları Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde beni yönlendiren ve önerilerde bulunan danışmanım Yrd. Doç. Aycan ÖZÇİMEN'e bilgi tecrübe ve görüşlerine başvurduğum Yrd. Doç. Dr. Bülent HALVAŞI 'ye ve Öğr. Gör. Aykut Önder SARIÇİFTÇİ'ye Yrd. Doç. Dr. Hakan KURT 'a anketime katılıp cevap veren öğrenci arkadaşlarıma ve benden maddi manevi desteğini hiçbir şekilde esirgemeyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Ayşe Öznur GÖRÜCÜ

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesine yönelik olarak yapılmıştır. Bu amaçla Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim dallarında eğitim gören öğrencilerin anket yoluyla bu konudaki görüşleri alınmış ve değerlendirilmiştir.

Tutum Ölçeği geliştirme aşamasında 38 maddeden oluşan bir havuz oluşturulmuştur. Bu aşamada ölçek taslağı, görüş alınmak üzere alan uzmanlarına gönderilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçek taslağındaki madde sayısında bir değişiklik olmamıştır. Otuz sekiz maddeden oluşan tutum ölçeği pilot uygulaması Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Pamukkale Üniversiteleri'nin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören 280 öğrenci ile yapılarak veriler SPSS 17.0 programına girilmiş, verilerin incelenmesi ve yapılan faktör analizleri sonucunda 33 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşan "Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği"

geliştirilmiş ve Cronbach's alpha=0.836 çıkmıştır.

Ölçme aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce toplanan verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacı ile Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi yapılmıştır. Faktör analizi için KMO değeri .902 olarak elde edilmiştir.

Bu çerçevede toplam 4 üniversitede (Pamukkale Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi) müzik öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 280 lisans öğrencisine (aday müzik öğretmenlerine) anket uygulanmış ve bulgular istatistiksel işlemlerle tablolştırılmıştır.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı : Ayşe Öznur GÖRÜCÜ

Numarası : 118309021007

Ana Bilim / Bilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi/ Müzik Eğitimi

Programı Tezli Yüksek Lisans

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Aycan ÖZÇİMEN

Tezin Adı : KORO EĞİTİMİ VE NEFES EGZERSİZLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ VE ÖĞRENCİLERİN TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma, müzik öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin(aday müzik öğretmenlerinin)koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelemek üzere yapılmıştır. Bu amaçla güzel sanatlar eğitimi bölümünde müzik eğitimi anabilim dallarında okuyan lisans öğrencilerin görüşleri anket yoluyla alınmış, bulgular istatistiksel işlemlerle tablolar haline getirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarının demografik özelliklerine göre incelenmesiyle tutum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farklılıkların cinsiyete-yaşasınıfı-branşa ve mezun olduğu liselere göre farklılaştığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koro Eğitimi, Nefes, Müzik Eğitimi, Demografik Özellikler

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı : Ayşe Öznur GÖRÜCÜ

Numarası : 118309021007

Ana Bilim / Bilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi/ Müzik Eğitimi

---

Programı Tezli Yüksek Lisans

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Aycan ÖZÇİMEN

Tezin Adı : THE CHORUS EDUCATION AND BREATH EXERCISE, DEVELOPING OF ATTITUDE SCALE AND INVESTIGATION OF STUDENTS' ATTITUDE AS COMPARATIVE.

ABSTRACT

This research examines Music Teaching Department students' (music teacher candidates') attitudes towards choral training and breathing exercises on different variables. For this purpose, a survey was made on the music teaching department of the faculty of fine arts education students and the findings turned into charts using statistical processes.

According to the findings obtained in research, and observing levels of the attitude of demographical properties of the students' attitudes towards choral training and breathing exercises and these fractionations changins are seen with regard to sex, age, class, branch and the graduating high schools.

Key words: Choral training, breathing, music teaching, demographical properties

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Öanur GÖRÜCÜ
	Numarası	118309021007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi / Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Aycan ÖZCİMEN
Tezin Adı	Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Tutumlarının Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ..... başlıklı bu çalışma ..05../..11../2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Yrd. Doç. Aycan ÖZCİMEN Danışman
Prof. Yusuf AKBULUT Üye
Yrd. Doç. Dr. Sibel KARAMAN Üye

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU.....	vii
BÖLÜM 1	3
GİRİŞ.....	3
1.1. Problem.....	1
1.2. Alt Problemler.....	1
1.3. Araştırmanın Amacı.....	1
1.4. Araştırmanın Önemi.....	2
1.5. Varsayımlar.....	2
1.6. Sınırlılıklar.....	2
BÖLÜM 2	
KORO SOLUNUM SİSTEMİ NEFES VE MOTİVASYON	
2. KORO.....	3
2.1 Koro Türleri.....	3
2.2 Koro Eğitimi.....	5
2.3. Koro Eğitiminin Ana Öğeleri.....	8
2.3.1 Nefes.....	8
2.3.2 Vücut Yumuşaklığı – Rahatlığı.....	8
2.3.3 Dil - Konuşma.....	8
2.4.Koroda Ses Eğitiminin Kapsamı ve Temel İlkeleri.....	11
2.5. SOLUNUM SİSTEMİ.....	16
2.5.1. Üst Solunum Yolları.....	17
2.5.2. Yutak.....	17
2.5.3 Burun.....	17
2.6. Alt Solunum Yolları.....	18
2.6.1. Gırtlak.....	18

2.6.2. Soluk Borusu (Trachea)	18
2.6.3. Akciğerler	18
2.7. Göğüs Boşluğu, Mediastinum, Plevra	21
2.7.1. Göğüs Boşluğu (Cavum Thoracis)	21
2.7.1.2. Mediastinum	21
2.7.1.3. Plevra (Pleura)	21
2.8. NEFES	23
2.8.1. Nefes Çeşitleri	23
2.8.1.1. Jimnastik Nefesi	23
2.8.1.2. Diyafram Nefesi	23
2.8.1.3. Denetimli Nefes	23
2.8.1.4. Kaçamaklı Nefes	23
2.9. Nefes Çalışmaları	25
2.9.1. 1. Çalışma: Çiçek Koklar Gibi Nefes Almak ve Alınan Nefesi (F) Konsonu ile Boşaltmak	25
2.9.2. 2. Çalışma: Doğru Alınmış Nefesin (S) Konsonu ile Boşaltılması	25
2.9.3. 3. Çalışma: Alınan Bir Tek Nefesin Kesik Kesik Boşaltılması	25
2.9.4. 4. Çalışma: Büyük, Küçük, Kesik ve Uzun Nefes Çalışmaları	27
2.9.5. 5. Çalışma: Büyüyen ve Küçülen Kesik ve Uzun Nefesleri	28
2.9.6. 6. Çalışma: Nefes Fırlatmaları	29
2.9.7. 7. Çalışma: Ritm Nefeslemesi	29
2.10. MOTİVASYON	30
BÖLÜM 3	
YÖNTEM	33
3.1. Araştırma Modeli	33
3.2. Çalışma Grubu	33
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	35
3.3.2. Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği	35
3.3.3. Ölçeği Faktör Yapısı ve Güvenirlik Analizleri	36
3.4. Verilerin Analizi	44
BÖLÜM 4	

BULGULAR

4. Değişim Yönetimine İlişkin Betimsel İstatistikler	46
4.1. Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizlerine İlişkin Tutumlarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi	52

BÖLÜM 5

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5. Sonuç ve Tartışma	64
5.1. Cinsiyete İlişkin Analiz Sonuçları	64
5.2. Yaşa İlişkin Analiz Sonuçları	65
5.3. Sınıfa İlişkin Analiz Sonuçları	66
5.4. Branşa İlişkin Analiz Sonuçları	66
5.5. Mezun Olunan Liseye İlişkin Analiz Sonuçları	67
5.6. Öneri.....	69
KAYNAKÇA.....	70
EKLER.....	72
ÖZGEÇMİŞ	76

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Çalışma grubunun demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler. ...	34
Tablo 2 KMO ve Bartlett Testi	36
Tablo 3 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği maddelerine ilişkin döndürülmüş faktör matrisi	38
Tablo 4 Faktör 1'e ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi	39
Tablo 5 Faktör 2'ye ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi	40
Tablo 6 Faktör 3'e ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi	41
Tablo 7 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği maddeleri için ayırt edicilik testi	42
Tablo 8 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği vefaktörleri arasındaki ilişkiye dair korelasyon katsayıları	43
Tablo 9 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği faktör analizi ve güvenirlik analizleri özet tablosu	44
Tablo 10 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler.....	47
Tablo 11 Bireysel Gelişime Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler	47
Tablo 12 Nefes Egzersizlerinin Önemi alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler	49
Tablo 13 Müzik Derslerine Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler	51
Tablo 14 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair t-testi	52
Tablo 15 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi	54
Tablo 16 Yaş değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi	54
Tablo 17 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi	56
Tablo 18 Sınıf değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi	57

Tablo 19 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin branş değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi	59
Tablo 20 Branş değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi	60
Tablo 21 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin mezun oldukları lise değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair t-testi	62

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmada ele alınan problem durumunun anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla koro eğitiminden yola çıkarak, koro eğitimi, koro eğitimi türleri, nefes-nefes çeşitleri, solunum ve solunum organları, koroda ses eğitimi kapsamı ve ilkelerinden yola çıkarak koro eğitiminde nefes egzersizleri hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemine ilişkin durumlar ele alınmıştır. Bu aşamadan sonra problem durumu, amaç, önem, sayıltılar ve sınırlılıklar belirtilmiştir.

1.1. Problem

Bu araştırmanın problem cümlesi, şöyle belirlenmiştir.

Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği' ne dayalı olarak, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutumları, belirlenen değişkenler açısından anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.2. Alt Problemler

1. Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği geçerli bir ölçek midir?
2. Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği güvenilir bir ölçek midir?
3. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutum düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutum düzeyleri öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutum düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tutum düzeyleri mezun oldukları lise değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Koro eğitimi ve nefes egzersizleri tutumlarının belirlenmesi açısından önem taşımakta olup, koro eğitimine katkısı açısından araştırılması amaçlanmıştır.

1.4.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile yapılan nefes egzersizleri çalışmalarının koro eğitimine katkılarının saptanması açısından önem taşıdığı düşünülmekte ve bu konuya dayanarak yeni araştırmalara ışık tutması katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

1.5.Varsayımlar

1. Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği,
2. Hazırlanan anket sorularının geçerli ve güvenilir olduğu,
3. Yararlanılan kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu,
4. Anket sonucunda alınan cevapların gerçek durumu yansıtacağı temel sayıltılarından hareket edilmiştir.

1.6.Sınırlılıklar

Araştırma müzik eğitimi bölümlerinde koro eğitimi almakta olan lisans eğitimi öğrencileri ile sınırlıdır. Koro eğitiminde nefes egzersizleri dışındaki diğer öğeler, araştırmanın dışında tutulmuştur.

BÖLÜM 2

KORO SOLUNUM SİSTEMİ NEFES VE MOTİVASYON

2. KORO

“Yunanca “Khoros”, Latince “Chorus”, İtalyanca “Coro” sözcükleriyle ifade edilen ve dilimize de “Koro” olarak yerleşen bu terim, tek ve çok sesli müzik yapıtlarını seslendirmek üzere bir araya gelen seslendirici-yorumcu (icracı) topluluğu anlamında kullanılmaktadır. Bu topluluğun söylediği söz ve şarkı, seslendirdiği vokal müziğe de koro denir. Eskiden bazı törenlerde dans eden ve düzenli adımlarla yürüyenlerin oluşturduğu topluluk anlamına gelmekteydi. “Koro halinde” deyimi ise, bir arada, hep birlikte yapılan, anlamını içermektedir (Doğanay, 2008).

Manastırlarda dinsel amaçla ilahiler söyleyen rahip ve rahibeler topluluğuna koro denilirdi (Doğanay, 2008).

Tiyatroda; özellikle trajedilerde, aralarda yer alan, belli ritimler üzerinde tekrarlanan lirik metinlere, mimaride ise, kiliselerde mihrap etrafında, rahibinin bulunduğu yere bu ad veriliyordu. Müzikte; ilkel toplumlarda ilk müzik kurumlarından sayılan korolarda tek sesli ezgiler söylenirdi (Doğanay, 2008).

2.1.Koro Türleri

Günümüzde sesli korolar, genellikle soprano alto tenor ve bas olmak üzere dört ayrı ses grubundan oluşmakta, tek, iki, üç ve dört sesli eserleri seslendirmektedirler. Çeşitli koro yapıtları arasında, beş, altı, yedi, sekiz, on, on iki, on altı sesli olanları vardır. Ayrıca VII. Charles ‘in saray müzikçisi Ockeghem, koro için otuz altı sesli bir eser yazmış. XIV. Louis zamanında Delande seksen sekiz sesli bir koro yönetmiştir (Sarıçiftçi, 2001).

Korolar türlerine göre;

- Çocuk koroları
- Kadın koroları
- Erkek koroları
- Karma korolar olmak üzere dört ana türe ayrılmıştır.

Bu korolar seslendirdikleri esere göre;

- Tek sesli korolar
- Çok sesli korolar,
Müzik türlerine göre;
- Geleneksel Türk Halk Müziği koroları
- Geleneksel Türk Sanat Müziği koroları
- Tasavvuf Müziği koroları
- Çok Sesli (Polifonik) korolar
- Kilise koroları
- Opera koroları

Kuruluş amaçlarına göre de;

- Müzik sanatını geliştirmek, etkinlikleriyle toplumun kültürel birikimine katkıda bulunmak amacıyla üyeliğini meslek olarak seçen bireylerin oluşturduğu profesyonel korolar,

- Kendilerini müzik kültürü ve beğenisi yönünden geliştirmek ve boş zamanlarını müzik sanatıyla değerlendirmek isteyen bireylerin oluşturduğu amatör korolar olmak üzere ikiye ayrılır (Sarıçiftçi, 2001).

İnsan sesi ve korolar, bilinen en etkin anlatım ve seslenebilme gücüne sahip topluluklardır. Bu büyük güçten tarih boyunca çeşitli dinler, siyasi iktidarlar ile monarşi diktatörlük ve demokrasi gibi her türlü yönetim şekillerinin başındaki liderler ve yöneticiler çeşitli şekilde faydalanmışlardır (Sarıçiftçi, 2001).

Koro birlikte müzik yapmanın, birlikte şarkı söylemenin en kolay yoludur. Korolar müzik sevgisini ve kültürünü o ulusun ana diline en uygun düşen söyleme biçimin doğmasını, gelişmesini ve gelenekselleşmesi sağlar (Sarıçiftçi, 2001).

Müzik, en güçlü sosyal bağlardan biridir. Türküler ve şarkılar bir milletin fertlerinin ve eski kuşaklarını birbirine bağlayan dolayısıyla bir milletin bütünlüğünü, kültürünü, bir başka anlamda bir toplumun hayatta kalmasını sağlayan en önemli kurumlardır (Sarıçiftçi, 2001).

Müziğin evrensel bir dil oluşu nedeniyle korolar çeşitli dil, din ve gelenek farklılığı olan toplumların birbirine yakınlaşmasını ve kaynaşmasını sağlar (Sarıçiftçi, 2001).

Koroyu oluşturan bireyler, bu topluluklarda arkadaşlığı dayanışmanın en güzel örneklerini, karşılıklı sevgi ve saygıyı bulurlar ve öğrenirler. Birlikte yapılan bir işin sorumluluğu, mutluluğu ve zaman zaman hüznünü yaşarlar. Demokratik yaşamın tüm kuralları koro içerisinde mevcuttur. Herkes kendi ve duygu düşüncelerini belirli kurallar içerisinde söyleyebilir, bir başkasını dinler, kendisini ve ailesine yararlı bir fert olmayı öğrenir. Korolar, topluma ve bireylerine büyük yaraları olan, müzik insan sevgisinin bütünleştiği yerlerdir. Müziğin bireyin eğitiminde, kültürlenmesinde ve kişiliğin oluşmasında taşıdığı önem yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle bir toplumda koro geleneğine ve yaygınlaşmasına önem verilmeli, çocuk koroları kurularak, gençlik ve yetişkin korolarının alt yapıları oluşturulup koro geleneğinin sürekliliği sağlanmalıdır (Sarıçiftçi, 2001).

2.2. Koro Eğitimi

Koroda yer alan bireylere, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak, seslerinin doğru, güzel ve etkili kullanabilmeleri için gerekli müziksel davranışları kazandırma sürecine toplu ses eğitimi denir. Koroda ses eğitimi, bireyin tek başında duyarlılıkla etkili bir şekilde şarkı söyleyerek, müziksel çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurmasının hem yorumlayıcı hem dinleyici olarak müziğe bilinçli bir şekilde katılmasını ve ona müzik alanında kültürel bir kimlik kazandırmayı amaçlar (Sarıçiftçi, 2001).

Koroda ses eğitiminin kapsamını ve temel ilkelerini;

- Koro içinde bireye doğru solunum alışkanlığıyla birlikte, bedensel ve zihinsel hazırlanma için gerekli olan rahatlama, gevşeme, uyanık olma bilinci kazandırma,
- Doğru temiz ve ses üretme, bu sesi uygun rezonans bölgelerine göndererek, büyütme, armoniklerini geliştirme ve sesini koro ile kaynaştırma bütünleştirme becerisi kazandırma,
- Konuşma dilinde açık seçik ve anlaşılabilirlik niteliklerini geliştirerek, şarkı söylemede de dili, sesli-sessiz fonemleri eklemleyerek (artikülasyon) doğru bir söyleyişle ve anlamına uygun tonlama ve vurgulamalarla kullanma (diksiyon) becerisi kazandırma,

- Bireye var olan müziksel duyarlılığı (müzikalite) geliştirerek etkin bir seslendirme- yorumlama becerisi kazandırma,
- Bireyi ses üretiminde işlevsel olan organlarının tanıma, bu organlar arasında gerçekleştirilen işbirliğini, kavrama ve sağlığını koruma konularında bilgilendirme şeklinde sıralamak mümkün olabilir (Saklıca, 2010).

Toplu ses eğitiminde nefes vücut rahatlığı-yumuşaklığı, dil-konuşma, artikülasyon (boğumlanma) ve entonasyon temel öğeleri oluşturur. Doğru, temiz ve yerinde şarkı söylemek (entonasyon) için sözü edilen bu öğelerin büyük titizlikle çalışılması gerekir (Sarıçiftçi, 2001).

Şarkı söylemek, doğru ve düzenli bir şekilde soluk alıp vermektir. Nefes şarkı söylemenin temelidir. Bir toplulukta ses düşüyor ya da çıkıyor ise (entonasyon), ses bütünlüğü ve kaynaşması tam değilse, volüm, renk ve rezonans yetersizse, bu düzensizliklerin içinde en büyük pay nefese düşer. Soluk alıp-vermenin temel işlevi, organizmanın oksijen gereksinimini karşılamak ve ses üretimi (fonasyon) için gerekli olan enerjiyi sağlamaktır. Şarkı söylemede geçerli olan nefes, diyafram nefesidir. Diyafram, kaburgalarla karın boşluğunu birbirinden ayıran en önemli solunum kasıdır. Diyafram nefesinde, hava ciğer uçlarına kadar inerek, diyaframla güç birliğine ulaşır, böylece dolaylı bir yoldan ses organı da bu güç birliğinden yararlanarak rahatlar. Diyafram, nefesi diğer nefeslere oranla (doğal nefes, konuşma nefesi) kalbe basınç yapamaz, daha geç ve daha düzenli ve istenen basınçta boşalmaya elverişli olup, göğüs boşluğunda ki rezonansı kısıtlamaz, bu da daha rahat ve kolay şarkı söylememizi sağlar (Sarıçiftçi, 2001).

Vücut rahatlığı-yumuşaklığı dilediğimiz biçimde şarkı söylemeyi gerçekleştirecek enerjiyi kapsayan vücudun tınlamasına elverişli olan yumuşaklık olarak nitelendirilebilir.

Bir çalgı yapımcısının ince hesapları ve emeğinin elinden çıkan çalgı, üzerine çalışılmaya, eğitim yapılmaya hazır durumdadır. Oysa insan sesi için durum, çalgılara oranla daha başkadır. İnsan sesinin gövdesi olan insan vücudu, gibi hemen tınlamaya hazır değildir. İnsanın gırtlığından çıkacak olan sesin büyümesi ve renklenmesi için yumuşamaya, rahatlamaya, daha başka bir deyişle tınlar duruma gerek vardır. Böylece insan sesi eğitilirken hem eksik olan çalgı tamamlanacak (vücut tınlar hale getirilecek) hem müzik yapabilmek için gerekli ses tekniği

kazandırılacaktır. Vücut rahatlığı-yumuşaklığı, içten yumuşama rahatlama dıştan yumuşama rahatlama olmak üzere iki yolla sağlanabilir.

İçten yumuşama-rahatlama, kişinin düşünce yolu ile sinir sistemini etkileyerek, yumuşama ve rahatlama biçimde özetlenebilir. Dıştan yumuşamayı sağlayan fiziksel hareketlerin ikinci amacı da, vücudun belirli bir düzende ısınmasıdır. Nefes ve vücut rahatlığı – yumuşaklığı öğeleri arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Doğru ve düzenli bir nefes, rahatça tınlayan bir vücut ile elde edilebilir. Nefes ile yumuşama-rahatlama hareketleri iyi düzenlenir ve uygulanırsa, o topluluk hem fiziksel hem ruhsal yönden müzik yapmaya hazırlanmış olacaktır. Böylece o topluluktaki ses çalışmalarını daha verimli bir yola girecektir.

Güzel şarkı söylemenin yolu doğru ve güzel konuşmadan geçer. Konuşma, seslerin artikülatör adı verilen dudaklar, dil ve damak tarafından gerçekleştirilir. Dil ise bir ulusun konuşma geleneğinin tümüdür. Kültürün temel ögesi olan dil insanları birbirine yaklaştıran, aralarında iletişimi sağlayan en güçlü araçtır. Dil insanların toplu iş görme, ortaklaşa çalışma, örgütlenme, iş bölümü yapma, gözlem deney ve birikimlerini yeni kuşaklara aktarma konusunda yetkinlik kazanmasına yardımcı olur.

Ses eğitimini doğrudan ilgilendiren “konuşma dili” basılı harfleri seslendirme biçimidir. Dil ile müzik çok önemli iletişim aracıdır. Sözlü bir müzik yapıtının iyi yorumlanabilmesi, aynı zamanda kullanılan dilin tüm ayrıntısıyla bilinmesine bağlıdır. Sözleri anlaşılmayan bir müzik yapıtı etkisinden çok şey kaybeder. Müziksel iletişim açısından bakıldığında, müziğin, söz ögesinin daha iyi anlaşılıp önem kazanmasına katkıda bulunduğu görülmektedir.

Ses müziğine çok seslilik boyutunu ve çok yönlü yorum olanaklarını kazandıran korolarda, dilin kullanımı, ses bilgisi (fononetik) açısından önem taşımaktadır. Okullarımızda, çeşitli kültür merkezlerinde ve yayın kuruluşlarında oluşturulan çocuk ve gençlik korolarında, “Türk dili'nin” doğru güzel ve etkili bir konuşma biçimiyle kullanılması ve anlaşılır olması için toplu konuşma eğitimine yer verilmelidir.

Şarkı söylerken sözlerin iyi anlaşılır biçimde belirtilmesi iyi telaffuz edilmesine boğumlanma (artikülasyon) denir. Her sözcük, hatta her hece ve harf kesintisiz tam söylenmelidir. Sözcükleri iyi telaffuz edilmeyen bir müzik eseri

etkisinden çok şeyler kaybedeceği unutulmamalıdır ve bu konuda çalışmalar titizlikle yapılmalıdır.

Şarkı dili olarak Türkçe, ses tekniği açısından elverişli özelliklere sahiptir.

- Türkçe’de sesliler, doğuşkanlar bakımından zengindir.
- Türkçe’nin bir çok sesi yumuşak ve renklidir.
- Dilimiz ses dizgesini oluşturan tüm fonemler eklememeyi zorlayıcı nitelikte değildir. Sesliler rahat ve pürüzsüz çıkışlıdır.
- Sesler gırtlaksız ve hırıltılı değil, tınılı ve parklıdır.
- Türkçe, genellikle yazıldığı gibi konuşulan bir dildir.
- Türkçe’nin konuşmayı kolaylaştıran sade ve sağlam kuralları vardır.

2.3. Koro Eğitimin Ana Öğeleri

Bu bölümde, toplu ses eğitimin temeli saydığımız;

- Nefes
- Vücut yumuşaklığı ve rahatlığı
- Dil-Konuşma (Egüz, 1976).

Ana öğelerimizi ele alacağız.

2.3.1. Nefes

Nefes ögesi, diğer iki ögenin gelişimini sağlamak ve dilediğimiz nefes tekniğini elde etmek için, doğal nefesten yola çıkmalıyız. Doğal nefes, her insanın yaşamını ve konuşabilmesini sağlayan nefestir. Doğal nefesi bir yana bırakıp, şarkı söylemeği kolaylaştıracak olan nefes tekniğinin bütün özelliklerini bir anda sayıp döken bir eğitici, daha önce konuşmak ve şarkı söylemek için doğal nefesini kullanmış olan öğrencilerinin, verilen teknik bilgileri çeşitli biçimlerde yorumlamalarına yol açacak ve böylece de, işini bir kat daha zorlaştıracaktır. Bu nedenle, nefes çalışmalarının başlangıcında konuşma nefesi ele alınmalı, bu nefesin konuşma tonu, konuşma tekniği ve şarkı sesiyle ilişkileri kurulmalıdır (Egüz, 1976).

Doğru konuşma nefesi, g¼c¼n¼ diyaframdan alan nefestir. Diyafram nefesinin nitelikleri;

- Diyafram nefesinde, hava ciğer uçlarına kadar inerek, diyafram g¼ę birliğine ulaşır. B¼ylece dolaylı bir yoldan ses organı da bu g¼ę birliğinden yararlanarak rahatlar.
- Diyafram nefesi, diğer nefeslere oranla, kalbimize fazla y¼k olamaz.
- Diyafram nefesi, daha geç, daha d¼zenli ve istenen basınęta boşaltılmağa elverişlidir.
- Diyafram nefesi, g¼ę¼s boşluğundaki rezonansı kısıtlamaz (Eg¼z, 1976).

Diyafram nefesinin alınması;

- V¼cudumuzu rahat hale getirirken, akciğerlerimizdeki havayı, (F) konsonunu kullanarak ve ateşi ¼fler gibi, sonuna kadar boşaltılmağa ęalıřalım. Bu boşaltmanın en sonunda dayanamayıp aldığımız yeni nefes, dilediğimiz diyafram nefesidir.
- Rahatlık içinde bir ęięęi koklarken aldığımız nefes, diyafram nefestir.
- Bir olay karşısında hayret ettiğimiz an, aldığımız nefes diyafram nefesidir.
- Korku anında alınan nefes, diyafram nefesidir.
- Yatakta sırt ¼st¼ yatarken alınan nefes diyafram nefesidir (Eg¼z, 1976).

Diyafram nefesinin alınmasını sağlayan yukarıdaki ¼rneklerden en uygunu, v¼cudu da rahat hale getiren ęięek koklama hareketidir (Eg¼z, 1976).

2.3.2. V¼cut Yumuşaklığı- Rahatlığı

Tınlayan bir v¼cut, ancak yumuşatılarak elde edilebilir. Biyoloji bilginleri ve filozoflar, yaşantıyı gerginlik ile dinleme arasında s¼rekli bir değişim ve bu değişimin de dengeli bir biçimde s¼rd¼r¼lmesi olarak tanımlarlar. Bug¼n modern biyoloji ve psikolojinin ana prensipleri de, gerginliklerini azaltmak ya da değiştirmek y¼ntemine dayanır (Eg¼z, 1976).

Freud'a g¼re de, kişinin davranışa egemen olan prensiplerden biri de, organizmanın gerginliklerini yeterince aşağı d¼zeye indirmek ve d¼zeyde tutmak ve doğrultusunda olmalıdır (Eg¼z, 1976).

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız ana fikirlere göre, kişinin sağlıklı yaşayabilmesi için, fiziksel ve ruhsal gerginliklerinin belli bir düzeye düşürülmesi ve o düzeyde de dengelenmesi gerekmektedir. Gerilimleri dengesiz olan kişilerin, yaşantılarından sürekli bir biçimde yakındıklarına, bunların sağlıklarında bir takım dengesizliklerin bulunduğu, sosyal ilişkilerin düzensiz olduğuna, hatta bu yüzden bir takım beceriksizliklerinin bulunduğu tanık oluruz (Egüz, 1976).

Vücut yumuşaklığı ve rahatlığı dendiği zaman, bunun her kişiye göre, ayrı biçimde yorumlanabileceği pek doğal olarak akla gelebilir. Çünkü her kişinin genel gerilimi birbirinin aynı olamayacağı için, bu konudaki ölçütleri de birbirinden ayrılacaktır. Hele bir sporcunun vücut yumuşaklığı arasında farklılık olacaktır (Egüz, 1976).

Ses eğitiminde geçerli olacak vücut yumuşaklığını, (dilediğimiz, biçimde şarkı söylemeyi gerçekleştirecek enerjiyi kapsayan ve vücudun tınlamasına elverişli olan bir yumuşaklık olarak niteleyebiliriz.)

İçten yumuşama rahatlama;

İçten yumuşama ve rahatlama, kişinin düşünce yolu ile sinir sistemini etkileyerek, yumuşama ve rahatlaması biçiminde özetlenebilir (Egüz, 1976).

İçten yumuşama ve rahatlama, tıp literatüründe çok geniş konuyu kapsamakta ve bunu gerçekleştirecek pek çok metodu da içermektedir. Biz burada bu konuyu tıp açısından değil de, sağlıklı kişilerin, şarkı söylemeye başlamadan önce yumuşamaları rahatlamaları açısından ele alıyoruz (Egüz, 1976).

Dıştan yumuşama ve rahatlama;

Bu rahatlama ve yumuşama, vücuttaki kas sisteminin, çeşitli ve düzenli vücut hareketleri yoluyla, sinir sistemini etkilemesi biçiminde özetlenebilir. Dıştan yumuşamayı sağlayan fiziksel hareketlerin ikinci amacı da, vücudun belli bir düzeyde ısınmasıdır (Egüz, 1976).

Ses eğitim çalışmalarına geçmeden önce, yumuşamayı ve rahatlamayı sağlayacak fiziksel hareketlerin, jimnastik hareketlerinden belli başlı farkı, bu hareketlerin yapıldığı sürece, nefes bölümünde açıklandığı gibi, (S) ya da (Kıh) konson heceleri kullanılarak, alınmış olan doğru ve rahat nefesin, düzenli ve sürekli bir biçimde boşaltılmasıdır (Egüz, 1976).

Dıştan yumuşama ve rahatlamayı sağlayan hareketleri yaparken, düzenli ve sürekli olarak nefes boşaltımının nedeni üzerinde duralım: Kişi şarkı söylemek üzere aldığı nefesi düzenli ve sürekli bir biçimde boşaltırken, yaşamı için alıp verdiği nefesine oranla vücudunda daha yüksek bir gerilimin olduğunu hissedecektir. Hele alınan nefes verilmemek üzere bir süre tutulursa, bu gerilimin daha çok arttığı ve kalbin daha kuvvetli ve sık attığı, üzerimizde yapacağımız bir deneyle saptanabilir. Ses eğitimi için önemli olan vücut yumuşaklığı ve rahatlığı, nefesin düzenli ve sürekli boşaltıldığı süredir. Vücut, ancak bu sürelerde, yumuşak, rahat ve tınlamağa yatkın hale getirilmelidir. Bunun için de uzun süre düzenli ve sürekli çalışmaya gerek vardır (Egüz, 1976).

2.3.3. Dil - Konuşma

Güzel şarkı söylemenin yolu, doğru ve güzel konuşmadan geçer.

Yeryüzünde yaşayan tüm insanlar, iklim, ırk, din ve sosyal geleneklerinin ayrılıklarına karşın, yaşamak, konuşmak ve şarkı söylemek için, aynı havayı alırlar. Bunların vücutları da birbirinin aynıdır. Tek değişen yönleri, konuştukları dilleridir. (dil-konuşma) ögesi, diğer iki ortak ögeyle birleşirken, o ulusun ses tekniğe de bazı özellikler katar. Belirgin şan ekollerini birbirinden ayıran niteliklerin başında, dil-konuşma ögesi en önemli yeri kapsar (Egüz, 1976).

Hemen hemen, tüm vokal yapıtları doğuran öge dildir. Besteci, bu tür eserleri yaratırken, dilden, dilin müziğinden yararlanır. Şu halde dil, vokal eserlerde en az müzik kadar önem taşır. Bir vokal eserin yorumlanabilmesi, o esere ortak olan dilin de tüm ayrıntılarıyla bilinmesine bağlıdır. Sözleri anlaşılmayan bir vokal eser, etkisinden en az yarı yarıya kaybetmiştir. Güzel ve büyük ses çıkartmak için, dili ikinci plana atmaya tüzemiz yoktur (Egüz, 1976).

2.4.Koroda Ses Eğitim Kapsamı ve Temel İlkeleri

S.Çevik" e göre koro eğitimi, "Koroda yer alan bireylere kendi yaşantıları yoluyla amaçlı olarak, seslerini doğru, güzel ve etkili kullanabilmeleri için gerekli müziksel davranışları kazandırma sürecidir."

A.Uçan" a göre koro eğitimi, "En yalın ve özlü anlatımıyla koro eğitimi, koroya ve koroyu oluşturan birim ve bireylere (üyelere), ortak yaşantıları yoluyla

amaçlı ve yöntemli olarak belirli sosyomüziksel davranışlar kazandırma; ya da koro ve koroyu oluşturan birim be bireylerin (üyelerin) sosyomüziksel davranışlarını ortak yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir.” (Saklıca, 2010).

“Bireysel ve grup çalışmaları uygulanarak, bir toplulukta, konuşulan anadilin özelliklerinden yararlanan, birlikte şarkı söylemeye elverişli, yumuşak, etkili, kendi içinde kaynaşabilen (homojen) bir tek sesin elde edilmesi, toplu ses eğitimi ana amacıdır. Korolar, profesyonel korolar, amatör korolar ve okul koroları, sınıfta yapılan toplu ses eğitimi (sınıf koroları) olmak üzere geniş bir uygulama alanını kapsar. Koroyu oluşturan koro üyelerinin (küritlerin), yer aldıkları koronun tür, kuruluş ve amaçlarına göre eğitimleri de farklı olmaktadır. Amatör küritlerin bunu tamamen bir tutku olarak yapmalarının yanında profesyonel olanların yaşamlarını burada sağladıklarını ve solistler düzeyinde eğitim gördüklerini biliyoruz. Amatör olarak niteleyebileceğimiz okul koroları ise, tamamen eğitim amacıyla kurulmuş topluluklardır.

Ancak, sistemli ve iyi çalıştırılmış amatör koroların da profesyonel düzeye eristiklerine şahit olmuşuzdur. Türü ne olursa olsun her koro üyesi birlikte söyleme kurallarına kesinlikle uymak durumundadır. Korist olmanın gerektirdiği ana prensiptir bu. Böyle bir elemanın solistlikten ayrılan yanı da bu noktada baslar. Bir koro üyesi koroyu yöneten şefle tam bir iletişim içerisinde olmalı, onun hareket, jest ve mimiklerini izlemeli, yanında söylediği kişileri ve koronun diğer üyelerini dinleyerek uyuma katılabilmelidir. Bu bakımdan tüm solistlerden oluşacak bir topluluğun koroya yatkın duruma getirilmesi bireysel özelliklerinin birlikte söyleme kurallarına alıştırılması gerektiğinden, böyle bir koronun eğitilmesi ve netice alınması da bir hayli güç, hatta imkânsız görünmektedir. Tüm yönleriyle yetenekli bir koro üyesi bireysel ve düzenli bir çalışma ile her ne kadar solistlik düzeyinde eğitilebilirse de gerçek bir koro üyesi için bu bir amaç değildir.”(Arkan, 1971: 56) (Kul, 2006).

“Toplu ses eğitimi icaplarından basta geleni, odur ki, her koro üyesi, bir solo ses gibi davranıp, kişiliğinden doğan bazı özellikleri birlikte söylenen esere aktaramaz, ekleyemez. Tam aksine birlikte söylediği kişilerle aynı şeyleri aynı anda düşünmesi ve yapması yöneticiye ve topluluğa tam uyması gerekmektedir. Ses

bütünlüğü elde edebilmek, toplu ses eğitiminin ana hedefi olmalıdır. Sesler eğitilmeden birleştirilip iyi müzik yapma alışkanlıkları kazanılmadan ele alınacak eserleri tüm yönleriyle ortaya çıkaracak yorumu sağlayabilecek topluluğun oluşması mümkün görünmemektedir. Her kademedeki okulun, her sınıfında uygulana sınıfta ses eğitimini ise planlı ve düzenli bir biçimde yapıldığı takdirde, ulusu ses bütünlüğüne götürecektir söyleme biçimi ve geleneğinin, ulusal şarkı dağarının dogmasını sağlayacak en etkin yol olarak görmekteyiz. Koroda yer alan bireylere, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak seslerinin doğru, güzel ve etkili kullanabilmeleri için gerekli müziksel davranışları kazandırma sürecine toplu ses eğitimi denir. Bir koroda ses eğitimi, bireyin tek basma veya topluluk içinde doğru temiz seslerle müzikal duyarlılıkla etkili bir şekilde şarkı söyleyerek, müziksel çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurmasının hem yorumlayıcı hem dinleyici olarak müziğe bilinçli bir şekilde katılmasını ve ona müzik alanında kültürel bir kimlik kazandırmayı amaçlar” (Çevik, 1997: 45) (Kul, 2006).

Koroda ses eğitiminin kapsamını ve temel ilkelerini;

-Koro içinde bireye doğru solunum alışkanlığıyla birlikte, bedensel ve zihinsel hazırlanma için gerekli olan rahatlama, gevşeme, uyanık olma bilinci kazandırma.

Doğru temiz ses üretme, bu sesi uygun tınlaşım bölgelerine göndererek, büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirme ve sesini koro ile kaynaştırma bütünlleştirme becerisi kazandırma.

- Konuşma dilinde açık seçik ve anlaşılabilirlik niteliklerini geliştirerek, şarkı söylemede de dili, sesli-sessiz fonemleri eklemleyerek (boğumlanma) doğru bir söyleyişle ve anlamına uygun tonlama ve vurgulamalarla kullanma (diksiyon) becerisi kazandırma.

-Bireye var olan müziksel duyarlılığı (müzikalite) geliştirerek, etkin bir seslendirme-yorumlama becerisi kazandırma,

-Bireyin ses üretiminde işlevsel organlarını tanıma, bu organları arasında gerçekleştirilen işbirliğini kavrama ve sağlığını koruma konularında bilgilendirme şeklinde sıralamak mümkün olabilir.

Toplu ses eğitiminde nefes, vücut rahatlığı ve yumuşaklığı, düzgün konuşma, artikülasyon (boğumlanma) ve entonasyon temel öğeleri oluşturur. Doğru temiz ve

yerinde şarkı söylemek (yerleştirme) için sözü edilen bu öğelerin büyük bir titizlikle çalışılması gerekir (Kul, 2006).

Şarkı söylemek doğru ve düzenli bir şekilde soluk alıp vermektir. Nefes, şarkı söylemenin temelidir. Bir toplulukta ses düşüyor ya da çıkıyor ise ses bütünlüğü ve kaynaşması tam değilse, volüm, renk ve rezonans yetersizse bu düzensizliklerin içinde en büyük pay nefese düşer. Soluk alıp vermenin temel işlevi, organizmanın oksijen gereksinimini karşılamak ve ses üretimi (fonasyon) için gerekli olan enerjiyi sağlamaktır. Şarkı söylemek için geçerli olan nefes diyafram nefesidir. Diyafram daha önce de bahsettiğimiz gibi kaburgalarla karın boşluğunu birbirinden ayıran en önemli solunum kasıdır. Diyafram nefesinde hava ciğer uçlarına inerek diyaframla güç birliğine ulaşır. Böylece dolaylı bir yoldan ses organı da bu güç birliğinden yararlanarak rahatlar. Diyafram nefesi, diğer nefesler oranla (doğal nefes, konuşma nefesi) kalbe basınç yapmaz, daha geç, daha düzenli ve istenen basınçta boşalmaya elverişli olup, göğüs boşluğundaki rezonansı kısıtlamaz. Bu da daha rahat ve kolay şarkı söylememizi sağlar. Vücut rahatlığı ve yumuşaklığı dilediğimiz biçimde şarkı söylemeyi gerçekleştirecek enerjiyi kapsayan ve vücudun tınlamasına elverişli olan yumuşaklık olarak nitelendirilebilir (Kul, 2006).

“Bir çalgı yapımcısının ince hesaplarının ve emeğinin sonucu elinden çıkan çalgı, üzerine çalışılmaya, eğitim yapılmaya hazır durumdadır. Oysa insan sesi için durum, çalgılara oranla daha başkadır. İnsan sesinin gövdesi olan insan vücudu, çalgılar gibi hemen tınlamaya hazır değildir. İnsanın gırtlığından çıkan sesin büyümesi ve renklenmesi için yumuşamaya, rahatlamaya, daha başka bir deyişle *tınlar* duruma sokulmaya gerek vardır. Böylece insan sesi eğitilirken hem eksik olan çalgı tamamlanacak (vücut tınlar hale getirilecek) hem de müzik yapabilmek için gerekli ses tekniği kazandırılacaktır. Vücut rahatlığı ve yumuşaklığı içten yumuşama-rahatlama ve dıştan yumuşama-rahatlama olmak üzere iki yolla sağlanabilir.

İçten yumuşama-rahatlama, kişinin düşünce yoluyla sinir sistemini etkileyerek yumuşaması ve rahatlaması biçiminde özetlenebilir. Dıştan yumuşama-rahatlama vücuttaki kas sisteminin çeşitli ve düzenli vücut hareketleri yoluyla, sinir sistemin etkilemesi biçiminde tanımlanabilir. Dıştan yumuşamayı sağlayan fiziksel hareketlerin ikinci amacı da vücudun belirli bir düzeyde ısınmasıdır. Nefes

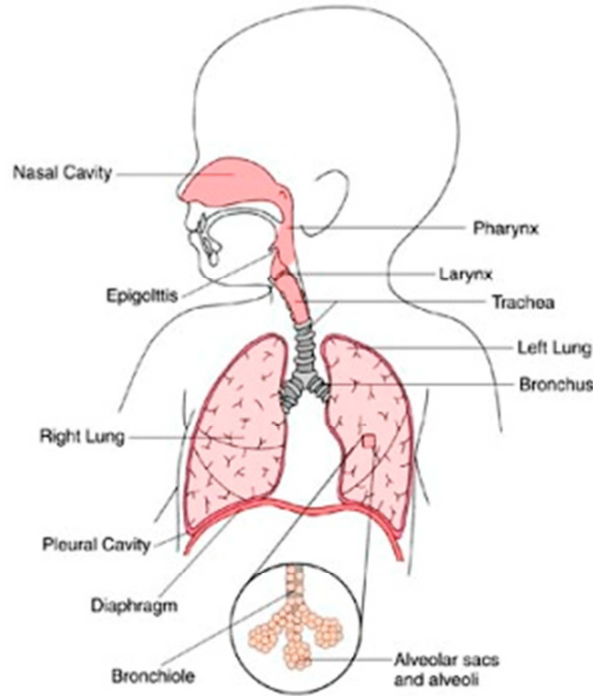
ve vücut rahatlığı-yumuşaklığı arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Doğru ve düzenli bir nefes rahatça tınlayan bir vücut ile elde edilebilir. Nefes ile yumuşama-rahatlama hareketleri iyi düzenlenir iyi uygulanırsa o topluluk hem fiziksel hem de ruhsal yönden müzik yapmaya hazırlanmış olacak; böylece o topluluktaki ses çalışmaları daha verimli bir yola girecektir. Güzel şarkı söylemenin yolu doğru ve güzel konuşmadan geçer. Konuşma, seslerin artikülatör adı verilen dudaklar, dil ve damak tarafından gerçekleştirilir. Dil ise bir ulusun konuşma geleneğinin tümüdür. Kültürün temel ögesi olan dil insanları birbirine yaklaştıran, aralarında iletişimi sağlayan en güçlü araçtır. Dil insanların toplu is görme, ortaklaşa çalışma, örgütlenme, işbölümü yapma, gözlem deney ve birikimlerini yeni kuşaklara aktarma konusunda yetkinlik kazanmasına yardımcı olur. Ses eğitimi doğrudan ilgilendiren “konuşma dili” basılı harfleri seslendirme biçimidir. Dil ile müzik çok önemli iki iletişim aracıdır. Sözlü bir müzik yapıtının iyi yorumlanabilmesi, aynı zamanda kullanılan dilin tüm ayrıntılarıyla bilinmesine bağlıdır. Sözleri anlaşılmayan bir müzik yapıtı etkisinden çok şey kaybeder. Müziksel iletişim açısından bakıldığında, müziğin, söz ögesinin daha iyi anlaşılıp önem kazanmasına katkıda bulunduğu görülmektedir.” (Egüz, 1991: 32)(45-47sf) (Kul, 2006).

2.5. SOLUNUM SİSTEMİ

Vücut dokularının ihtiyacı olan oksijeni, dış ortamdan (havadan) alarak kana geçiren ve vücut dokularında oluşan karbondioksiti kandan alarak dış ortama çıkaran oluşumlara “solunum sistemi-systema respiratorium” denir (Özden, 2005).

Solunum, dış (eksternal) ve iç (internal) solunum olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Dış solunum, dış ortamdan akciğerlere oksijen alınması ve dış ortama akciğerlerden karbondioksit verilmesidir. İç solunum ise, hücreler arası sıvı arasındaki gaz değişimidir. Her iki solunum arasındaki ilişkiyi kan dolaşımı sağlar (Özden, 2005).

Kanla ile hava arasındaki gaz alış-verişi (O_2, CO_2) akciğerlerde gerçekleşir. Bu nedenle asıl solunum organı akciğerler (pulmones)'dir. Ancak oksijenli havanın akciğerlere ulaşmasını ve akciğerlerdeki karbondioksitli havanın vücut dışına atılmasını sağlayan yollar vardır. Bu yollara “solunum yolları” denir. Solunum yolları organları burun boşluğu (cavum nasi), yutak 'ın (pharynx) nazofarinks bölümü, gırtlak (larynx), soluk borusu (trachea) ve akciğer bronşlarıdır (Özden, 2005).

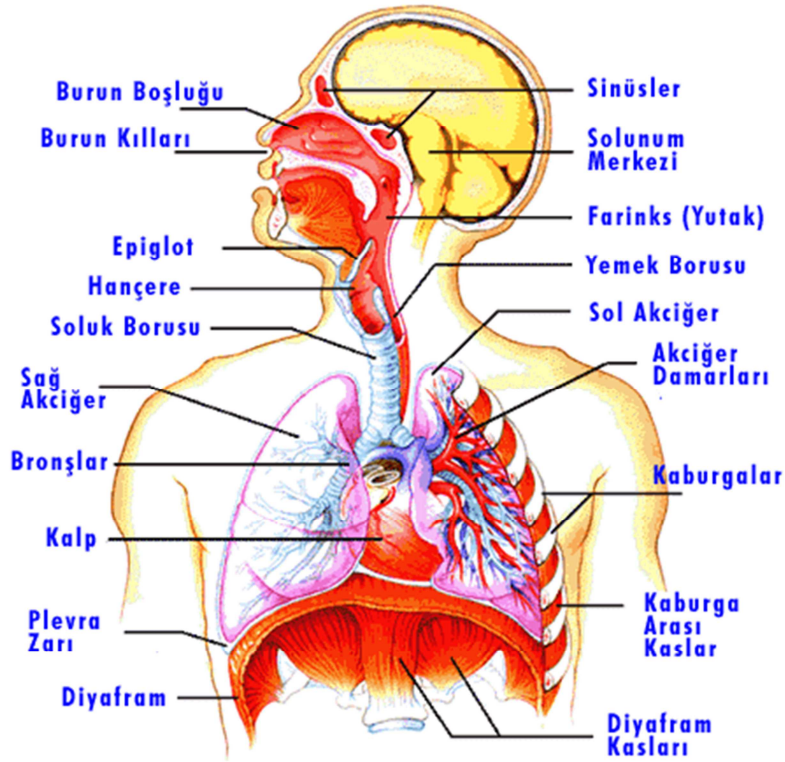
Şekil 1-1: Solunum sistemi

2.5.1. Üst Solunum Yolları

Üst solunum yolları organları burun ve yutak (nasopharynx bölümü)'tir (Özden, 2005).

2.5.2. Burun

Burun solunum için gerekli olan havanın alınıp-verildiği ve koku alma işlevinin gerçekleştiği içi boşluklu bir organdır (Özden, 2005).

Şekil 1-2: Solunum yolları organları ve komşulukları

2.5.3. Yutak

Yutak; havayı alt solunum yollarına, besinleri ise sindirim borusuna geçiren organdır. Yutak; burun ve ağız boşluğunun arkasında; omurganın önünde, alt çene kollarının arasında yemek borusunun ve gırtlığın üstünde bulunan bir boşluktur (Özden, 2005).

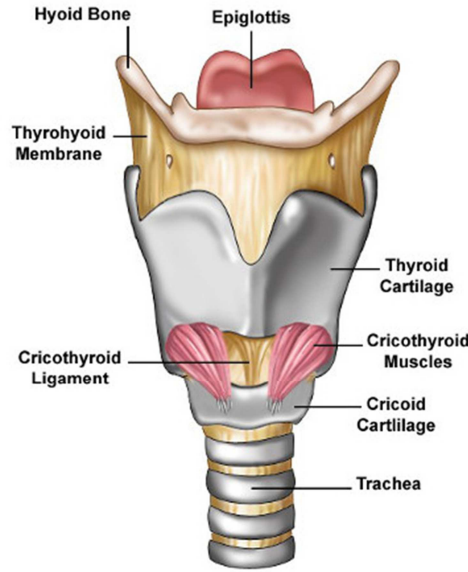
Yutağın burun bölümü (nasopharynx), ağız bölümü (oropharynx) ve gırtlak bölümü (laryngopharynx) olmak üzere üç bölümü vardır (Özden, 2005).

2.6.Alt Solunum Yolları

Alt solunum yolları organları “gırtlak (larynx), soluk borusu (trachea) ve akciğer bronşları (bronchus) ‘dır (Özden, 2005).

2.6.1. Gırtlak

Gırtlak, solunum havasının soluk borusuna (trachea) geçmesini sağlayan ve ses oluşturan bir organdır. Gırtlak; yutağın alt parçasının önünde hyoid kemiğin altında ve traekanın üstünde olup; tabanı yukarıda, tepesi kesik ve içi boşluklu piramit biçimindedir. Boşluğun üst bölümü huni biçiminde olup, buraya gırtlak vestibülü (vestibulum laryngis) denir. Karıncık (vesticulus laryngis) denilen orta bölümü biri sağ, diğeri sol olmak üzere iki çıkmaz halindedir. Alt bölüm ise gırtlak altı boşluğu (cavum infraglotticum) olarak trakeaya (soluk borusuna) açılır (Özden, 2005).

Şekil 1-3: Gırtlak yapısı (ventral)

2.6.2. Soluk Borusu(Trachea)

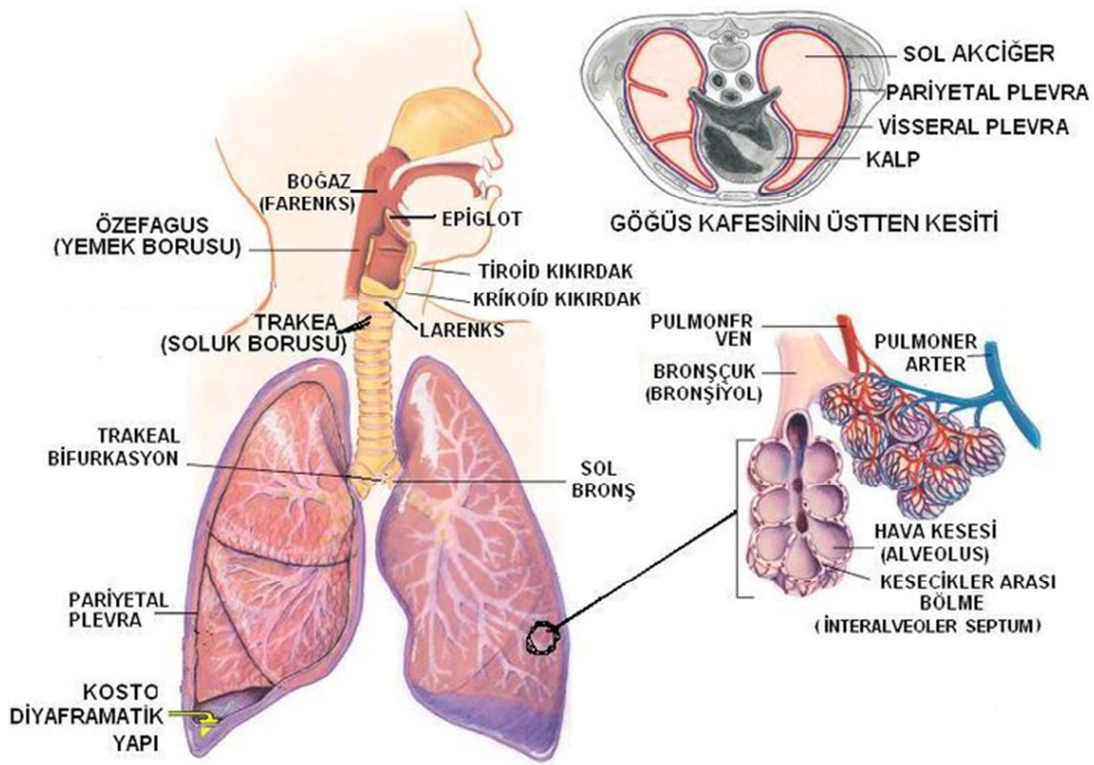
Trakea, alt solunum yolunun gırtlaktan gelen bölümüdür. Üst yüzeysel kısmı boyunda alt derin kısmı göğüs boşluğunda bulunur. Çapı 2,5 santimetre, uzunluğu 10-13 santimetredir. Soluk borusu, yemek borusu (özofagus)'nun önünde yer alır. Gırtlığın tabanından 7. Boyun omuru hizasından başlar ve 4. Göğüs omuru hizasında ana bronş (broncus principalis) olarak iki kola ayrılır ve çatallanır (Özden, 2005).

Bu çatallardan (kollardan) soldakine sol ana bronş (broncus principalis sinister), sağdakine ise sağ ana bronş (bronchus principalis dexter) adı verilir. Her iki bronş birbirinde uzaklaşarak soldaki sol, sağdaki sağ akciğer hilusuna (göbeğine) yönelir. Akciğer hilusundan içeriye giren her bir ana bronştan sağdaki üç, soldaki ise iki dala ayrılır. Bu dallara bronş (bronchi) denir. Bronşlarda daha ince dalcıklar (bronchiolus) halinde akciğere yayılır (Özden, 2005).

Sağ akciğerlere giden ana bronş kısa ve daha kalın olup, biraz dikeydir. Sol akciğere giden ana bronş ise biraz yataydır. Bunun nedeni, kalbin büyük bir kısmının solda olmasıdır. Soluk borusunun duvarı dış ve iç iki tabakadan yapılıdır (Özden, 2005).

2.6.3. Akciğerler

Göğüs boşluğu içinde bulunan akciğerler; esas solunumun gerçekleştiği, yani gaz alışverişinin (O_2 ve CO_2 alışverişi) yapıldığı organlardır. Göğüs boşluğunda, sağda ve solda iki akciğer vardır (Özden, 2005).

Şekil 1-4: Akciğerlerin yapısı (ventral)

Akciğerlerin ağırlığı erişkin bir erkekte 1300 gram olup; bunun 700 gramı sağ 600 gramı sol akciğerindir. Kadında ise sağ akciğer 550, sol ise 450 gram kadardır. Akciğer dokusu yumuşak olup esnektir. (Özden, 2005). Bir akciğer şekilce, tepesinden dikey olarak kesilmiş bir koninin yarısına benzer. Her akciğerin; konveks bir dış yan ve konkav bir iç yan yüzü vardır. Yukarıda bir tepe ve altta diyafram dayalı bir taban bulunur. Şöyle ki;

- **Dış- yan yüz (facies costalis):** Kaburgalara bakan yüzüdür bu yüz önden arkaya doğru gittikçe artar. Göğüs boşluğu duvarlarıyla komşudur.
- **İç – yan yüz (facies medialis):** Bu yüz konkavdır. Soluk borusu (trachea) iki çatala (bronşa) ayrılarak iç yüzden sağ ve sol akciğerler içine girer. Böylece; akciğerler sapı (radix pulmonis) oluşur. Sapın giriş yerine akciğer göbeği (hilus pulmonis) denir. Damarlar ve sinirler akciğere hilustan girer. Lenf düğümleri akciğer sapında bulunur.

- **Akciğer tabanı (facies diaphragmatica):**Alt yüze “diyaframa” yüzü denir. Akciğer tabanının iç-yanı konkav; dış-yanı ise konvektir. Diyaframa aracılığıyla karaciğer, mide ve dalakla komşudur.

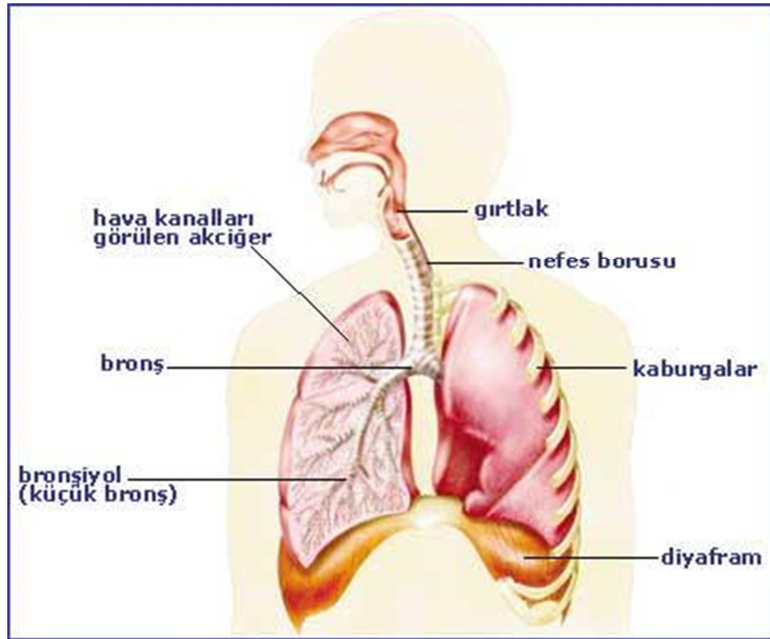
- **Akciğer tepesi (apex pulmonis):**akciğer tepesi, göğüs boşluğunun 2-2,5 santimetre yukarisına kadar çıkar. Akciğer tepesinde iç-yan ve dış-yan olmak üzere iki yüz, tepeyi çevreleyen bir kenar görülür (Özden, 2005).

2.7.Göğüs Boşluğu, Mediastinum, Plevra

2.7.1. Göğüs Boşluğu (Cavum Thoracis)

Göğüs boşluğuna toraks (thorax) denir. Toraks iskeletini; önde sternum kemiği; ön-yan ve arka-yanda kaburga kemikleri; arkada omurga kemikleri oluşturur. Göğüs iskeletini oluşturan kemiklerin arasını kaslar (m.intercostales) örter. Boşluğun altını diyaframa kası kapatır. Boşluk duvarını plevra zarının dış katı (periyatal) örter. Frontal kesitte boşluk bir koniye benzer (Özden, 2005).

Göğüs boşluğunun önemli organları akciğerler ve kalptir. Ayrıca aort, vena cava inferior, vena cava superior göğüs boşluğu içinde kalbe ulaşır. Trakea, göğüs boşluğundan akciğere uzanır. Özofagus, damar ve sinirler bu boşluktan karın boşluğuna geçer (Özden, 2005).

Şekil 1-5: Göğüs boşluğu

2.7.2. Mediastinum

Göğüs boşluğunu iki akciğer arasında kalan aralıklı bölümüne “mediastinum” denir. Bu aralık; organlar tarafından doldurulmuş olup, bu organlara “mediastin” organlar adı verilir (Özden, 2005).

Mediastinum; önden sternum, arkadan omurganın göğüs parçası alttan diyaframanın orta kısmı ve iki dış yandan akciğerler sınırlar. Akciğer köklerinden inen Frontal düzlem ön ve arka mediastinuma ayrılır. Ön mediastinuma; kalp, timüs bezi, trakea, lenf düğümleri ve büyük kan damarları (aort, truncus pulmonalis, v. Cava superior v.b.); arka mediastinumda ise yemek borusu, sinirler (n.vagus, otonom sinirler) ve damarlar (aort, lenf damarları v.b.) bulunur (Özden, 2005).

2.7.3. Plevra (Pleura)

Plevra; göğüs zarı olarak da adlandırılır. Akciğer yüzeyi göğüs duvarları parlak, ince seröz bir zarla örtülüdür. Bu zar “plevra (pleura)” dır. Her bir akciğerin ve içinde bulunduğu göğüs boşluğunun ayrı bir plevrası vardır. Her bir akciğerin plevrası iç kat ve dış kat olmak üzere iki seröz zardan yapılmıştır (Özden, 2005).

- İç kat (visseral); akciğer yüzeyini ve loblar arası yarıkları örter. Buna pulmonal plevra (pleura pulmonalis) denir.
- Dış kat (periteal); göğüs duvarını, diyaframanın üst yüzünü ve mediastin organların dış yüzünü örter. Buna, paryetal plevra (pleura parietalis) denir.

Plevra yaprağı da denilen bu iki kat akciğer hulusu hizasında birleşirler. Her iki katın arasında, daima ıslak olarak duran bir boşluk vardır. Bu boşluğa “plevra boşluğu (cavitas pleuralis)” denir. Her bir akciğerin plevra boşluğu ayrı ayrıdır. Boşluk negatif basınca sahiptir. Bu nedenle plevra boşluğunun soluk alma ve soluk verme mekanizmasında önemli rolü vardır. Plevra boşluğu sayesinde, akciğerler soluk almada (inspirasyon) genişleme, soluk vermede (ekspirasyon) ise daralma imkânı bulur.

2.8. NEFES

İyi şarkı söyleyebilmek ve iyi konuşabilmek için, her şeyden önce doğru nefes alıp vermesini öğrenmek gerekir. Şarkı söyleyen kişi, ciğerlerinden en çok

havayı dolduracak şekilde nefes almalıdır. Akciğerlerin eşit bir biçimde havayla dolması gerekir. Bu nefes bizi rahat hale getirmediği, yumuşak ve kaynaşan bir sesin oluşumuna elverişli olmadığı zaman şarkı söylerken kullanamayız (Kartal, 2009).

2.8.1. Nefes Çeşitleri

2.8.1.1. Jimnastik Nefesi

Bu nefes, havanın daha çok ciğerlerin üst yarısında toplanandır. Bu tür nefes, bilindiği gibi beden eğitimi çalışmalarında kullanılan nefestir. Kalbe daha fazla yük olduğu ve göğüs boşluğundaki rezonansı önlediği için şarkı söylemeye fazla elverişli değildir. Havayı, kalbi sıkıştırarak şekilde ve hançeresinin pek yakında topladığı için yorucu ve tehlikeli bir nefes alış şeklidir. Ayrıca bu nefesle alınan diğer nefes alış şekillerine göre ciğer dolan havadan daha azdır (Kartal, 2009).

2.8.1.2. Diyafram Nefesi

Diyafram kası göğüs boşluğu ile karın boşluğunu ayıran, frenik sinir tarafından yönlendirilen bir kastır (Kartal, 2009).

Asıl nefes, diyafram nefesidir. İşte bu nefes şarkı nefesidir (Kartal, 2009). Çiçek koklar gibi, havayı ciğerlerimizin enderin köşelerine doldurmaya çalışırken, karnımızı dışarı doğru itersek diyafram nefesini elde ederiz. Nefes verirken de, karnımızı hafifçe içeri doğru çekerek, diyaframımızı çalıştırmış oluruz (Kartal, 2009).

Doğru diyafram nefesi almak için önce burnumuzdan nefes almalıyız. Diyafram nefesi, yatmakta olan bir insanın doğal nefes alış biçimidir. Sırt üstü yatarken elimizi karnımızın üzerine koyarsak, bu hareketi rahatlıkla izleyebiliriz. Yatarken çok doğal olan bu nefes, ayakta iken zorlukla ve belirli bir teknikle elde edilir. Bir şarkıcı için diyafram nefesi çok önemlidir (Kartal, 2009).

Diyafram nefesinde, diyafram kubbeleşip düzleşerek, havayı düzenli bir şekilde boşaltır. Bu ritmik hareketi kontrol etmek için, ayakta durup, bir elin avucunu göğsün üst kısmına, diğerini de alt tarafına dayamalıdır. Böylece, diyafram bölgesindeki avucun hava basıncı ile dışarı doğru itildiği hissedilmelidir. Bir çiçeği

koklarken, yatarken, hayret ve korku anındayken alınan nefes, doğal diyafram nefesidir (Kartal, 2009).

Diyafram nefesi alınırken omuzlar yukarı kaldırılmamalı ve göğüste gözle görülebilir bir hareket olmamalıdır (Kartal, 2009).

Diyafram nefesi daha çok akciğerlerin alt yarısında toplanan ve ciğer uçlarına kadar inerek diyaframla ilişki kuran nefestir. Bu nefes, ses eğitimine en uygun olan nefestir. Diyafram nefesinde hava, diyafram ve ses organının güç birliği ile şarkı söylememizi kolaylaştırır (Kartal, 2009).

Diyafram nefesi, diğer nefeslere oranla, kalbimize daha yük olur. Diyafram nefesi, şarkı söylemek için gerekli olan daha geç, daha düzenli ve istenen basınçta nefesi boşaltmaya çok elverişlidir. Bu göğüs boşluğu rezonansını kısıtlamaz (Kartal, 2009).

Nefes egzersizleri başlangıçta baş dönmesi ve yorgunluk yapabilir. Bunda çekinilecek bir durum yoktur. Fazla oksijen almak, insanda sersemlik yapar. Nefes alma verme süreci sona erdiği zaman, çok kısa bir an bütün kasları gevşeterek, daha verimli yeni bir nefese hazırlanmalıdır. Şarkı söylerken, gereğinden fazla hava vermek, sesin hışıltılı ve havalı çıkmasına neden olur. Her ses için, gerektiği kadar hava harcanmalıdır (Kartal, 2009).

Fazla hava kullanmak yüzünden ses tellerinin kasılmaları ile ses tizleşmeleri ve ses kısılmaları meydana gelir. Bunun için başlangıçta, doğru nefes alma, ölçülü verme ve zamanında gevşemeleri iyi öğrenmekle ilgili yaptığı çalışmalar bir şarkıcıyı amacına daha çabuk ulaştırır. Şarkı söylerken, müzik cümlelerinin durumuna göre denetimli veya kaçamak nefes alınır (Kartal, 2009).

2.8.1.3.Denetimli Nefes

Yavaş, uzun, geniş ve yeterince alınmalıdır. Gereğinden fazla nefes ses tellerini sıkıştırır. Denetimli nefes burundan alınandır (Kartal, 2009).

2.8.1.4.Kaçamak Nefes

Çabuk, kısa, geniş ve yeterince alınmalıdır. Kaçamak nefes ağızdan ve burundan beraber alınabilir. Bu nefes; gülme, korkma gibi durumlarda karın duvarının kasılması ile oluşan nefestir (Kartal, 2009).

2.9.Nefes Çalışmaları

Nefes çalışmalarının başında diyafram nefesi, eğitici tarafından alınıp, topluluktaki kişilere gösterilmeli ve teorik bilgiler de bu uygulama sırasında verilmelidir.

Bu çalışmalara, diyafram nefesi aldirmek ve düzenli bir biçimde boşalttırmakla başlanmalıdır. Çalışmalar aşağıda sırayla verilmiştir (Egüz, 1976).

2.9.1. 1. Çalışma: Çiçek Koklar Gibi Nefes Almak Ve Alınan Nefesi (F) Konsonu İle Boşaltmak.

Bu çalışmada, çiçek koklar gibi nefes alınmalı ve ateşi üfler gibi (F) konsonu ile nefes düzenli bir biçimde boşaltılmalıdır. Her nefes alış verişte vücudun sertleşmesine ve nefesin geç boşaltılmasına özen gösterilmelidir (Egüz, 1976).

Tek, tek denetimi gerektiren bu çalışmada, eğitici, işini kolaylaştırmak ve çalışmayı daha etkin hale getirmek için, topluluğundaki yetenekli kişilerin yardımlarından yararlanmalıdır (Egüz, 1976).

2.9.2. 2. Çalışma: Doğru Alınmış Nefesin (S) Konsonu İle Boşaltılması.

Çalışma yeteri kadar doğru ve düzenli bir biçime girince, alınan nefes (S) konsonu ile boşaltılmağa başlanılmalıdır. (S) konsonu, nefesin daha geç, düzenli boşalmasını sağlayacak ve diyaframla nefesin daha yakın bir işbirliği kurmasına yardımcı olacaktır. Bu çalışma, ağır ve düzenli bir boşalma sağlanıncaya kadar sürdürülmelidir (Egüz, 1976).

2.9.3. 3. Çalışma: Alınan Bir Tek Nefesin, Kesik Kesik Boşaltılması.

Kesik nefes çalışması, nefesin, diyaframla daha sıkı bir işbirliği kurmasına yardımcı olacak ve nefes basıncını arttıracaktır. Bu çalışmada, alınmış olan bir tek nefes, eşit aralıklarla (S) konsonu kullanılarak, kesik, kesik verilmeli, arada ikinci bir nefes alınmalıdır. Kesik nefes çalışmalarına, eğitcinin sayacağı her sayıya kesik nefes çalışmalarına, eğitcinin sayacağı her sayıya kesik bir nefes çalışmaları (5) kesik nefesten, birinci yıl çalışmaları sonunda, en çok (30) kesik nefese çıkarılmalıdır (Egüz, 1976).

Nefes çalışmalarında kalbimiz, normal nefese oranla daha büyük bir büyük bir yük altındadır. Tutularak boşaltılan bir nefes sırasında kalbimizin normal nefese oranla daha kuvvetli ve sık çarptığını hissederiz. Bu da, nefes çalışmalarının kalbimize normalin üstünde bir yük yüklendiğini gösterir. Bu nedenle, kesik nefes çalışmaları gibi, diğer nefes çalışmalarının da süre yönünden zararlı olmayacak bir biçimde düzenlemesi gerekir (Egüz, 1976).

Kesik nefes çalışmalarının diğer bir özelliği de toplu çalışmalardaki başarıyı büyük ölçüde etkileyecek olan, disiplin ve yönetim anlayışının başlangıcı olmasıdır. Bu çalışmalarda, topluluk, yöneticinin hareketlerine uyarak, birlikte nefes alacak ve birlikte sayılarına uyarak, birlikte nefes alacak birliğe sayılara uyarak da tam disiplin anlayışı içinde çalışmalar sürdürülecektir (Egüz, 1976).

Kesik ve Uzun Nefes Çalışmaları

Uzun kesik nefeslerinin ayrı, ayrı çalıştırılmasından sonra, kesik ve uzun nefesleri içeren karma çalışmalara geçilmeli, bu nedenle de, karma nefes alıştırmaları düzenlenmelidir. Eğitici, aşağıdaki örnek alıştırmalar da düzenleyebilir (Egüz, 1976).

Örnek alıştırmalardaki tek (S) harfleri kesik nefesleri, birden fazla yanyana yazılmış olan (SSS) harfleri de uzun nefesleri göstermektedir (Egüz, 1976).

Örnekler:

- 1- S-S-S-S-S:
- 2- S-S-S-S-S-S-S-S-S-S:
- 3- S-S-S-S-S-SSSSS:
- 4- SSSSS-S-S-S-S-S:
- 5- S-S-S-S-S-S-S-S-S-S-SSSSSSSSSS:
- 6- SSSSSSSSSS-S-S-S-S-S-S-S-S-S-S:
- 7- S-S-S-S-S-S-SSSSS-S-S-S-S-S:
- 8- SSSSS-S-S-S-S-S-SSSSS:
- 9- S-SSS-S-SSS-S-SSS-S-SSS-S-SSS:
- 10- SSS-S-SSS-S-SSS-S-SSS-S-SSS-S:

Bütün alıştırmalar; bir tek nefeste yapılmalı ve kolaydan güce doğru ele alınmalıdır. Bir çalışma başarılı hale gelmeden diğerine geçilmemeli, alıştırmaların her biri, bu iş için ayrılan süre içinde yeteri kadar tekrar edilmelidir (Egüz, 1976).

2.9.4. 4.Çalışma: Büyük, Küçük, Kesik Ve Uzun Nefes Çalışmaları.

Büyük, küçük, kesik ve uzun nefes çalışmaları, nefes basıncını daha da arttırmak ve daha da düzenli bir boşalmayı sağlamak için yapılır. Bu çalışmalarda, öncelikle küçük kesik nefesler verilirken basıncım düşmesine, büyük uzun nefeslerdeki kalitenin bozulmamasına özen gösterilmelidir. Bu alıştırılarda büyük (S) harfiyle gösterilen nefesler büyük ve kuvvetli, küçük (s) harfiyle gösterilenler de küçük ve az kuvvetli çıkarılmalıdır (Egüz, 1976).

Büyük, küçük kesik ve uzun nefes alıştırılmaları

Örnekler:

- 1- S-S-S-S-S-s-s-s-s-:
- 2- s-s-s-s-s-S-S-S-S-S:
- 3- S-s-S-s-S-s-S-s-S-s:
- 4- s-S-s-S-s-S-s-S-s-S-s:
- 5- s-s-s-s-S-s-s-s-s-S:
- 6- S-S-S-S-s-S-S-S-S-s:
- 7- SSSSS-s-s-s-s-s:
- 8- sssss-S-S-S-S-S:
- 9- Ssssssssss:
- 10- SsssssssssS:
- 11- ssssSsss:
- 12- ssssSsssS:
- 13- SSSSSsSSSSs:
- 14- SsssSsssSsssS:

Uzun nefeslerin içindeki küçük ve büyük nefesleri içeren (10, 11, 12, 13, 14) sayılı alıştırılmalar, uygulanması güç olanlardır. Bu yüzden bu alıştırılmalar tek, tek ele alınmalı ve uzun süre her biri üzerinde her biri üzerinde çalışılmalıdır (Egüz, 1976).

Küçük, ya da büyük başlayan her nefes, kesintisiz sürerken, önümüze çıkacak olan küçük ya da büyük nefesler, basınç düşürülmeden ve nefes kalitesi bozulmadan yapılmalı ve alıştırmanın sonunda da nefessiz kalınmamalıdır (Egüz, 1976).

Bu alıştırmaları başarı ile yapanların nefeslerine güvenebiliriz. Yalnız bu tür çalışmalarda, her alıştırmadan sonra, rahatlama ve yumuşama sağlanmalıdır (Egüz, 1976).

2.9.5. 5.Çalışma: Büyüyen Ve Küçülen Kesik Ve Uzun Nefesleri

Bu çalışmalar, diyafram gücünü ve nefes basıncını arttırmak için yapılır. Bu çalışmaların sonunda, toplulukta nüans yapabilme olanakları artar (Egüz, 1976).

Alıştırmalara çeşitli büyüklükte (s) harfleri alınmıştır, en küçük (s) harfi en küçük nefesi, en büyük (S) harfi de en büyük nefesi gösterir (Egüz, 1976).

- 1- S-S-S-S-S,
- 2- S-S-S-S-S
- 3- SSSSSSSSSS
- 4- SSSSSSSSSs
- 5- ssssssssss
- 6- sssssssssssssssssssss

Not: (1,2,3) sayılı çalışmalar kesik nefeslerle, (4,5,6) sayılı çalışmalarda uzun nefeslerle yapılacaktır. Uzun nefesle yapılacak olan bu alıştırmalarda nefes çok geç ve çok düzenli boşalmalıdır (Egüz, 1976).

2.9.6. 6. Çalışma: Nefes Fırlatmaları

Nefes fırlatması akciğerlerin uçlarına indirilmiş ve diyaframla tam güç birliğine erişmiş olan, çok basınçlı havanın, (KIH) hecesiyle maskeye fırlatılmasıdır (Egüz, 1976).

Nefes fırlatması diyafram jimnastiğinin diğer nefes çalışmalarına oranla, daha ileri biçimde sağlayan ve nefes gelişimini bütün yönleri ile etkileyen bir çalışmadır. Çalışmalara bir fırlatma ile başlanmalı, zamanla (8-10) fırlatmaya kadar

arttırılmalıdır. Fırlatma alışmaları tek başına tutarlı hale gelince, diğer nefes çalışmaları birleştirilmelidir (Egüz, 1976).

Örnek alıştırmalarda fırlatmalar (s) harfinin üstüne konmuş olan (^) işareti ile gösterilmiştir (Egüz, 1976).

Örnekler:

1- ř- ř-ř- ř

Birinci çalışmada, her fırlatma ayrı ayrı, nefeslerle yapılmalıdır.

2- Bu alışma önce iki fırlatma bir nefeste, sonra üç fırlatma bir nefeste ve en sonunda dört fırlatma bir nefeste yapılmalıdır.

a- ř- ř

b- ř- ř-ř

c- ř- ř-ř- ř

2.9.7. 7. Çalışma: Ritm Nefeslemesi

Bir ritm motif ya da cümlesinin (s) kullanılarak nefeslenmesidir. Ritm nefeslenmesinde, ele alınan ritmin, düzenli bir biçimde nefeslenmesine ve arada, ikinci bir nefes alınmamasına özen gösterilmelidir. Belli bir düzeye ulaşmış olan nefeslemeler fırlatmalarla da yapılmalıdır (Egüz, 1976).

Nefesleme alışmaları:

Nefesleme çalışmalarını üç grupta topluyoruz.

1- Eğiticinin, elleri ile ya da bir araç kullanarak vuracağı ritm motif ya da cümlelerin nefeslenmesi,

2- Önceden düzenlenmiş ve tahtaya yazılmış olan ritm motif ya da cümlelerinin nefeslenmesi,

3- Toplu ses eğitiminin, teknik uygulaması için ele alınan eserlerdeki motif cümlelerin ritmiyle nefeslenmesi.

Eğitici, üç grupta belirtilen nefesleme çalışmalarını eğittiği topluluğun durumuna göre düzenler. Ayrıca nefesleme çalışmalarında, eserlerdeki nüanslara da yer verilmelidir (Egüz, 1976).

Nefesleme çalışmalarının diğer önemli bir yönü de tek tek not değerleri yerine, motif ve cümle düşüncesine yerleştirmesi bir bütünü söyleme alışkanlığını kazandırmasıdır (Egüz, 1976).

2.10. MOTİVASYON

Motivasyon kelimesi Latince “Movere” kelimesinden gelmektedir. Kelime anlamı etki altına almak, harekete geçirmek, teşvik etmek v.b dir. Harekete geçiren, yöneten ve devam ettiren davranışlar olarak tanımlanan motivasyon, içsel bir durum olarak açıklanır (Sucuoğlu, 2003). Fidan’a göre motivasyon, belli durumlarda belli amaçlara ulaşılması ve gerekli davranışların yapılabilmesi için organizmayı harekete geçiren, enerji veren, duygusal bir yükselmeye (coşku, istek) neden olan ve davranışları yönlendiren bir “itici güç” tür (Fidan, 1985).

Motivasyon kavramı insan organizmasını davranışa iten, bu davranışların şiddet ve enerji düzeyini tayin eden, davranışlara belirli bir yön veren ve devamını sağlayan çeşitli iç ve dış sebepleri ve bunların işleyiş mekanizmalarını içermektedir. Yaptığımız davranışların hangilerinin motive edilmiş, hangilerinin edilmemiş olduğuna karar vermek her zaman pek kolay olmamakla beraber motive edilmiş bir davranıştaki hareketler diğerlerine oranla daha organize olmuş, daha yönlendirilmiş bir şekilde cereyan eder. Bu davranışların yapılışındaki canlılık, sarf edilen enerji, değişmeye, dağılmaya karşı olan direnci, devam süreleri vs. bize bu davranışların motive edildiklerini gösterir. Yani motivasyon hedefe yönelik bir davranış dizisini başlatan, yönlendiren, devamını sağlayan ve durduran bir davranışlar dizisidir (Sucuoğlu,2003, Fidan, 1985).

Motivasyon, öğrenen birinin bir davranış değişimi sırasında kullandığı enerji olarak düşünülebilir. Öğretmenlerin bazı öğrencileri motive etmenin imkansız olduğunu hissetmelerine rağmen, işin özü, basitçe, öğretmenin motivasyon sorunlarını özel bir öğrenci “makina” sı için doğru tip “yakıt” kullanması olarak tanımlamasıdır (Abeles ve diğerleri, 1995).

Herkesin tatmin edilmemiş birtakım ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçların uyarılmasıyla güdüler ortaya çıkar. Güdüler kişiyi davranışa iten bir güçtür. Birey

ihtiyacını karşılamak için güdülendikten sonra davranışa geçer. Bu davranışı sonucunda da ihtiyaç tatmin olur. Mesela karnı aç olan bir kişi yiyecek ihtiyacını karşılamak için yiyecek bulma davranışına yönelir ve yemek yiyerek ihtiyacının tatminini sağlar (Sucuoğlu, 2003).

Motivasyon süreci kişinin ihtiyaçlarını belirlemekle başlar. Bu ihtiyaçlar kişinin herhangi bir zamanda eksikliğini hissettiği psikolojik, sosyal ihtiyaçlar olabilir. Kişinin ihtiyaçları üzerine çalışmalar yapan Maslow, bu çalışmalarını iki temel varsayım üzerinde yapmış ve ortaya çıkarmıştır. Bunlardan birincisi, motivasyon kişisel bir olaydır. Birisini motive eden herhangi bir durum veya olay başkasını motive etmeyebilir. İkincisi ise, motivasyon sadece insanın davranışlarında gözlemlenebilir. Kişi var olan ihtiyaçlarını giderme yönünde davranmaktadır. İhtiyaç, davranışı belirleyen önemli bir etmendir (Sucuoğlu, 2003).

Maslow, ihtiyaçları beş ana grupta toplamış ve hiyerarşik bir düzen içine koymuştur. Bireyin en alt düzeydeki ihtiyaçlarından en üst düzeydeki ihtiyaçlarına kadar tümünü içermektedir.

Fizyolojik İhtiyaçlar: acıkma, susama, barınma, cinsellik ve vücudun hayatı devam için diğer gerekli ihtiyaçlardır.

Güvenlik İhtiyacı: güvenlik, bireyi fiziksel ve duygusal zararlardan korunmaktır.

Sosyal İhtiyaç: sevgi, ait olmak, benimsenme ve arkadaşlık gibi değerleri içermektedir.

Saygı Duyulma İhtiyacı: başarı, saygı görme ve prestijdir.

Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: kişisel başarı, kendini gerçekleştirme, kişisel tatmin ve ihtiyaçları oluşturma ve tamamlama arzusudur(Sucuoğlu, 2003).

İlgili Araştırmalar

Yapılan literatür incelenmesiyle, ulaşılan motivasyon ölçekleri genelde bir derse ya da bir konuya dönük olarak davranışı başlatan, sürdüren ve yönlendiren bir

güç olarak ele almaktadır. Bu çalışmalarda öğrencilerin ilgili konuya ya da derse yönelik güdülerinin düzeyi incelenmektedir (Kara, 2008).

Gençay ve Gençay (2007) ise beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon kaynaklarını ve düzeylerini, Acat ve Demiral (2002) ise yabancı dil öğrenen öğrencilerin motivasyon kaynaklarını ve sorunlarını belirlemeye çalışmışlardır.

Özevin (2006) oyun, dans ve müzik dersine ilişkin motivasyon ölçeğini geliştirirken ölçeğin “müzikal gelişim ve ifade”, “oyun, dans ve müzik dersinin mesleğe ve hayata yansımaları” ve “oyun, dans ve müzik dersine ilişkin ilgi” olmak üzere üç alt faktörden oluştuğunu ifade etmektedir

Sarıçiftçi (2014) Koro Dersine ilişkin motivasyon ölçeğini geliştirirken ölçeğin, değerlilik, potansiyel farkındalığı, gelişime açıklık ve korodaşlık olmak üzere dört alt boyutunun olduğunu ifade etmiştir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümünde yapılan araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizi ve yorumlanması hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırma Modeli

Bu araştırma, üniversitelerin müzik öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin (aday müzik öğretmenlerinin) koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelemek üzere tarama modeli kullanılarak yapılan betimsel bir araştırmadır.

Bu araştırma genel tarama araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modeli geçmişte veya halen mevcut olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1991). Genel tarama modelinde ihtiyaç duyulan veriler araştırmanın çalışma evrenindeki bireylerden çeşitli araçlar kullanılarak toplanmaktadır. Mevcut durum, var olduğu şekliyle herhangi bir müdahale olmaksızın betimlenmeye çalışılmaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu Türkiye’deki müzik eğitimi anabilim dalı olan üniversitelerden rastgele yöntemle seçilen dört üniversitedeki (Pamukkale Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi) müzik eğitimi ana bilim dallarında öğrenim gören 280 öğrenci (aday müzik öğretmenleri) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini (çalışma grubunu) oluşturan aday müzik öğretmenlerinin demografik özellikleri aşağıda sunulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1 Çalışma grubunun demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler (N=280)

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kız	166	59,3
	Erkek	114	40,7
Yaş	21 yaş ve altı	116	41,4
	22-24	130	46,4
	25 yaş ve üstü	34	12,1
Sınıf	1. Sınıf	31	11,1
	2. Sınıf	16	5,7
	3. Sınıf	140	50,0
	4. Sınıf	93	33,2
Branş (Gruplandırılmış)	Üflemeli çalgılar	54	19,3
	Yaylı çalgılar	114	40,7
	Telli/tezeneli çalgılar	74	26,5
	Ses eğitimi	34	12,1
	Tuşlu çalgılar	4	1,4
Mezuniyet (lise)	Güzel Sanatlar Lisesi	214	76,4
	Diğer Liseler	66	23,6

Araştırmaya katılan aday müzik öğretmenlerinin %59,3'ü kız ve %40,7'si erkektir. Aday öğretmenlerin yaş dağılımına bakıldığında büyük kısmının %41,4 ile 21 yaş ve altında ve %46,4 ile 22-24 yaş grubunda olduğu, %12,1'inin ise 25 yaş ve üstü grupta yer aldığı görülmektedir. Aday öğretmenlerin %11,1'i birinci, %5,7'si ikinci, %50,0'si üçüncü ve kalan %33,2'si dördüncü sınıf öğrencisidir. Aday öğretmenlerin branşlarına bakıldığında, büyük çoğunluğun yaylı çalgılar (%40,7), telli/tezeneli çalgılar (%26,5) ve üflemeli çalgılar (19,3) branşlarında yoğunlaştıkları görülmektedir (branşlara ilişkin detaylı tablo eklerde verilmiştir). Son olarak, araştırmaya katılan aday müzik öğretmenlerinin %76,4'ünün bir güzel sanatlar lisesinden ve %23,6'sının ise diğer bir liseden mezun olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından geliştirilen tutum ölçeği için 38 maddeden oluşan bir havuz oluşturulmuştur. Bu aşamada ölçek taslağı, görüş alınmak üzere alan uzmanlarına gönderilmiştir. Uzman görüşü için oluşturulan üçlü likert tipi formda, maddeler; a) Çok uygun, b) Uygun, c) Uygun değil, seçenekleri ile değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçek taslağındaki madde sayısında bir değişiklik olmamıştır. Otuz sekiz maddeden oluşan KDMÖ taslağının pilot uygulaması Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Pamukkale Üniversiteleri'nin müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören 280 öğrenci ile yapılmıştır. Öğrencilerden; maddelerde yer alan ifadelerle katılma derecelerini beş bölmeli ordinal (Karasar,1986) ölçeğe göre; ( ) Kesinlikle katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Kararsızım ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum, şeklinde ifade etmeleri istenmiştir.

Üniversitelerin müzik öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin (aday müzik öğretmenlerinin) koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik 2 bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Bu bölümler sırasıyla; bir Kişisel Bilgi Formu ve aday müzik öğretmenlerinin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik bir Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğidir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu formda, müzik öğretmenliği öğrencilerinin demografik bilgilerini toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan ve öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, branş ve mezun oldukları lisenin sorulduğu toplam 5 soru mevcuttur.

3.3.2. Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği

Anketin ikinci bölümünde, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını belirlemek üzere, 38 maddelik ve 5 seçenekli, Likert tipi bir ölçek araştırmacı tarafından, ilgili literatürün taranması ve uzmanların görüşünden faydalanılarak geliştirilmiştir. Ölçeğin ifadeleri, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerince, 'Kesinlikle katılmıyorum' (1 puan) ile 'Kesinlikle katılıyorum' (5 puan) derecelendirmelerinden

biri seçilerek değerlendirilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen 38 maddelik Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin 11, 12, 13, 20, 24, 25 ve 30 numaralı maddeleri olumsuz yüklümlü, diğerleri olumlu yükleme sahip ifadeler olarak yazılmıştır.

3.3.3. Ölçeğin Faktör Yapısı ve Güvenirlik Analizleri

Ölçeğin, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerinin tarafından bir veya birden fazla boyutlu olarak algılanıp algılanmadığı ve bir bütün olarak tutarlı bir şekilde müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumları düzeyini ölçüp ölçmediği bir faktör analizi ile sınanmıştır.

Tablo 2 KMO ve Bartlett Testi (N=280)

Kaiser-Meyer-Olkin Uygunluğu Ölçümü	Örneklemin	0,902
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	5101,169
	Serbestlik Derecesi (sd)	703
	Anlamlılık (p)	0,000

Toplanan verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelemeye tabi tutulur. KMO'nun .60'dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması halinde verilerin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2007: s.126).Barlett küresellik testi bize ayrıca değişkenler arasında yeterli oranda ilişki olup olmadığını ve $p < ,05$ 'ten düşük olması halinde değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2006, s.79-80).

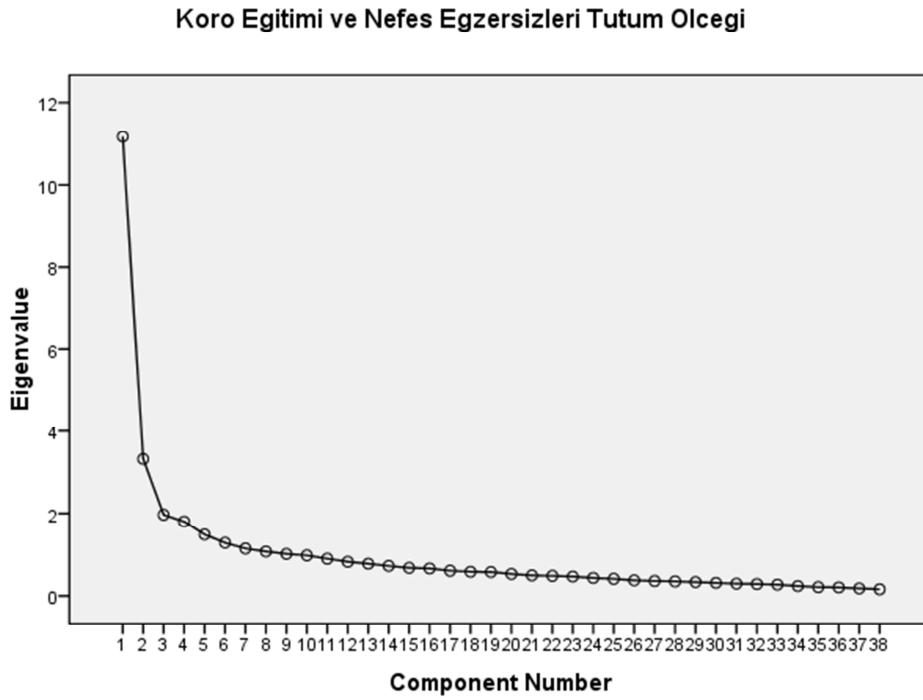
Tablo 2'den de görüleceği üzere ölçek ile toplanan verilerin faktör analizine uygunluğu için yapılan *Kaiser Meyer Olkin (KMO)* testi, ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu ve ölçülen özelliğin, örneklemin seçildiği evrende çok boyutluluk özelliği taşıdığını göstermektedir [KMO=.902; $X^2=5101,169$; $sd=703$ ve $p < 0,001$]. Veri grubu için yapılan Bartlett Küresellik testi sonucu $p < ,001$ bulunduğundan, ölçeğin maddeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği daha sonra açılımlı faktör analizine (Exploratory Factor Analysis) tabi tutulmuştur. Temel bileşenler analizlerinden Principal Component Analysis ve Varimax with Kaiser Normalization teknikleri kullanılmıştır.

Uygulanan ilk faktör analizi sonucu ölçeğin 4 boyuttan meydana geldiği ve boyutların toplam varyansın %67,0'sini açıkladıkları bulunmuştur. Ancak, 20. Maddenin “Nefes egzersizleri zorunlu olmadıkça yapılmamalıdır.” ve 21. Maddenin “Koro eğitimi müziksel beceri kazandırır.” 3 alt boyutta birden birden yük aldığı görülerek, bu maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir.

20 ve 21. maddeler çıkarıldıktan sonra uygulanan ikinci faktör analizi sonucu ölçeğin 3 boyuttan (faktörden) meydana geldiği ve boyutların toplam varyansın %68,3'ünü açıkladıkları bulunmuştur. Döndürülmüş faktör matrisi (Rotated Component Matrix) sonucu ölçeğin 16. Maddesinin (Derslerde nefes egzersizleri zaman zaman yapılmalıdır.) yük değeri 0,166, 18. Maddesinin (Ses sağlığı ve sesin korunması şarkı söylemede dikkate alınmalıdır.) yük değeri 0,132 ve 19. Maddesinin (Nefes egzersizleri ile vücutta rahatlama sağlanır.) yük değeri ise 0,185 olarak bulunduğu için ölçekten çıkarılmalarına karar verilmiştir. Matriste orijinal değişken ve onun faktörü arasındaki korelasyonlar bulunur, faktör ağırlığının 0,30 ve üzerinde olması gerekir (Kalaycı, 2006: s.330).

16, 18 ve 19. Maddeler çıkarıldıktan sonra uygulanan üçüncü faktör analizi sonucu ölçeğin yine 3 boyuttan meydana geldiği (Şekil 1) ve boyutların toplam varyansın %82,6'sını açıkladıkları bulunmuştur. Ölçeğin ilk alt boyutu toplam varyansın %51,3'ünü, ikinci alt boyut toplam varyansın %19,7'sini ve üçüncü alt boyut toplam varyansın %11,6'sını açıklamaktadır. Ölçeğin kalan 33 maddesi ile yapılan faktör analizi sonrası maddelerin aldıkları yük değerleri aşağıda, Tablo 3'te verilmiştir.

Şekil- 1 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği faktör yapılanması

**Tablo 3 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri
Tutum Ölçeği maddelerine ilişkin
döndürülmüş faktör matrisi**

Madde	Faktör		
	1	2	3
s7	0,795		
s5	0,795		
s6	0,779		
s3	0,777		
s13	0,772		
s4	0,762		
s1	0,749		
s8	0,731		
s2	0,701		
s10	0,681		
s36	0,676		
s38	0,577		
s22	0,564		
s12		0,888	
s11		0,811	

s30	0,724
s14	0,680
s15	0,673
s9	0,656
s17	0,624
s35	0,477
s37	0,476
s33	0,454
s29	0,416
s25	0,711
s32	0,645
s34	0,615
s31	0,585
s24	0,564
s26	0,558
s27	0,512
s23	0,498
s28	0,438

Döndürme Metodu: Varimax with Kaiser Normalization.

Birinci faktör 13, ikinci faktör 11 ve üçüncü faktör 9 maddeden meydana gelmektedir.

Faktör analizleri sonrası ölçeğin ve elde edilen alt boyutlarda yer alan maddelerin güvenilirlik analizleri için Alpha modeli ile maddeler arası korelasyona bağlı uyum değerleri hesaplanmıştır. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçek ve alt boyutlarının güvenilirliği aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek/boyut güvenilir değildir,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin/boyutun güvenilirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek/boyut oldukça güvenilir, ve

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek/boyut yüksek derecede güvenilirdir (Kalaycı, 2006: s. 405).

Tablo 4 Faktör 1'e ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi

Madde	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde α Katsayısı
01. Koro eğitimi doğru ve güzel şarkı söylemede etkilidir.	0,707	0,927
02. Koro eğitimi çocuklarda mantıksal hafıza ve algılama yeteneğini geliştirir.	0,680	0,928
03. Koro eğitiminin sosyal gelişime olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.	0,757	0,925
04. Koro eğitiminin Türkçeyi doğru ve güzel konuşabilmede etkili olduğunu düşünüyorum.	0,722	0,927
05. Korolar çocukların duygusal gelişimine olumlu katkılar sağlar.	0,760	0,925
06. Koro eğitimi öğrencilerin ve bireylerin kendine olan özgüvenini arttırdığını düşünüyorum.	0,768	0,925

07. Öğrencilerin katıldığı koro çalışmaları, arkadaşlarıyla olan sosyal paylaşımını, ilişkisini geliştirir.	0,806	0,924
08. Toplu ses eğitimi bireylerde ortak çalışabilme duygusu kazandırır.	0,747	0,926
10. Koro eğitimi sözcükleri doğru telaffuz etmeyi sağlar.	0,644	0,931
13. Koro eğitiminin müzikaliteye etkisi olduğunu düşünmüyorum.	0,629	0,794
22. Koro eğitiminde alınan müzik eğitiminin otokontrol etkiye etkisi vardır.	0,619	0,931
36. Koroların insanların müzik zevkini kaçırdığını düşünüyorum.	0,660	0,684
38. Etkili bir konuşma için iyi eğitilmiş bir koro eğitimine ihtiyaç vardır.	0,432	0,709

Yapılan faktör analizi sonrası tespit edilen birinci faktör için güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,933$ olarak bulunmuştur. Bu değer, faktörü oluşturan maddelerin arasında güvenilirliğin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Her hangi bir madde faktörden (alt boyuttan) silindiğinde α katsayısının (alt boyutun güvenilirlik katsayısının) yükselmeyeceği görüldüğünden [son sütun (0,684 ile 0,931 arasında)] tüm maddelerin bu faktör altında kalmasına karar verilmiştir. Faktörün maddelerine ait madde-toplam korelasyon katsayıları da maddeler arasında yeterli ilişki olduğunu göstermektedir(0,432 ile 0,806 arasında değişmektedir).

Tablo 5 Faktör 2'ye ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi

Madde	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde α Katsayısı
09. Nefes egzersizleri ile koro eğitimi doğru söyleyebilmeyi geliştirir.	0,724	0,817
11. Koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	0,645	0,779
12. Verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	0,748	0,671
14. Nefes egzersizlerine fazla zaman ayrılmalıdır.	0,461	0,709
15. Derslerde nefes egzersizleri her zaman yapılmalıdır.	0,582	0,659
17. Derslerde nefes egzersizleri yapılmalıdır.	0,545	0,675
29. Nefes egzersizleri spor yaparak da geliştirilebilir.	0,353	0,739
30. Nefes eğitimi için koro eğitimine gerek yoktur.	0,444	0,760
33. Nefes egzersizleri müzik eğitimi için özel olarak yapılmalıdır.	0,436	0,709
35. Nefes -ses,nefes- konuşma bağlantıları koro çalışmalarında yeterince yapılmalıdır.	0,427	0,719
37. Ses ve nefes tekniklerini bilmek ve iyi uygulamak çok önemlidir.	0,496	0,693

Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin ikinci faktörü için güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,819$ olarak bulunmuştur. Bu değer, ikinci alt boyutun maddeleri arasında da güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Her hangi bir madde faktörden çıkarıldığında α katsayısının (alt boyutun güvenilirlik

katsayısının) yükselmeyeceği görüldüğünden [son sütun (0,659 ile 0,817 arasında)] tüm maddelerin bu faktör altında kalmasına karar verilmiştir. 2. Faktörün maddelerine ait madde-toplam korelasyon katsayıları da maddeler arasında yeterli ilişki olduğunu göstermektedir(0,353 ile 0,748 arasında değişmektedir).

Tablo 6 Faktör 3'e ilişkin madde-toplam madde-kalan analizi

Madde	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde α Katsayısı
23. Korolar müzisyenler için en elverişli müzik eğitimi alanlarıdır.	0,379	0,718
24. İyi bir müzisyen olmak için koro eğitimi almaya gerek yoktur.	0,462	0,754
25. Müzik öğretmeni olmak için koro eğitimi almak zorunlu değildir.	0,608	0,707
26. Herkes koro eğitimi almalıdır.	0,426	0,710
27. Çocuklar koro eğitimi almalıdır.	0,461	0,706
28. Ses eğitimi ve koro eğitimi birbirinden ayrı düşünülmelidir .	0,319	0,733
31. Koro eğitimiyle ilgili yurt dışında hangi uygulamalarının yapıldığını merak ederim.	0,504	0,698
32. Koro eğitimiyle ilgili araştırmalar yapmak isterim.	0,543	0,691
34. Koro eğitimini herkes verebilir.	0,541	0,730

Son olarak, faktör analizi sonrası 9 maddeden bir araya geldiği bulunan üçüncü faktör için güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,770$ olarak bulunmuştur. Bu değer, üçüncü faktörün maddeleri arasında da güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Madde-Toplam Korelasyon katsayıları ise 0,319 ile 0,608 arasında değişmektedir. Boyutun dokuz maddesi birlikte kullanıldığında Cronbach's Alpha değeri 0,770 olup her hangi bir madde silindiğinde bu değer yükselmeyeceğinden, boyutun tüm maddelerinin birlikte kullanılması gerekmektedir.

Üç faktör için yapılan madde analizleri sonrası kalan 33 maddelik ölçeğin bütünü için güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0,836$ olarak bulunmuştur. Bu değer, maddelerin tek bir boyut (ölçek) olarak da kullanılabilmesini, maddeleri arasında yüksek derecede güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Madde-Toplam Korelasyon katsayılarında 0,407 ile 0,808 arasında değiştiği bulunmuş ve 33 madde arasında yeterli bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Madde analizleri sonrası kalan 33 maddelik Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin maddelerinin ayrıt ediciliği alt-üst %27'lik grupların maddelere ilişkin ortalama puanlarının karşılaştırılması ile araştırılmış ve sonuçları aşağıda, Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği maddeleri için ayırt edicilik testi (N=280)

Madde	t-testi _{Alt-Üst%27}
01. Koro eğitimi doğru ve güzel şarkı söylemede etkilidir.	8,04**
02. Koro eğitimi çocuklarda mantıksal hafıza ve algılama yeteneğini geliştirir.	7,41*
03. Koro eğitiminin sosyal gelişime olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.	9,37**
04. Koro eğitiminin Türkçeyi doğru ve güzel konuşabilmede etkili olduğunu düşünüyorum.	9,80**
05. Korolar çocukların duygusal gelişimine olumlu katkılar sağlar.	5,05*
06. Koro eğitimi öğrencilerin ve bireylerin kendine olan özgüvenini arttırdığını düşünüyorum.	4,10*
07. Öğrencilerin katıldığı koro çalışmaları, arkadaşlarıyla olan sosyal paylaşımını, ilişkisini geliştirir.	5,46*
08. Toplu ses eğitimi bireylerde ortak çalışabilme duygusu kazandırır.	10,58**
09. Nefes egzersizleri ile koro eğitimi doğru söyleyebilmeyi geliştirir.	10,25**
10. Koro eğitimi sözcükleri doğru telaffuz etmeyi sağlar.	5,90*
11. Koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	6,52*
12. Verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	3,46*
13. Koro eğitiminin müzikaliteye etkisi olduğunu düşünmüyorum.	3,98*
14. Nefes egzersizlerine fazla zaman ayrılmalıdır.	7,25**
15. Derslerde nefes egzersizleri her zaman yapılmalıdır.	10,20**
17. Derslerde nefes egzersizleri yapılmalıdır.	8,34*
22. Koro eğitiminde alınan müzik eğitiminin otokontrole etkisi vardır.	6,13*
23. Korolar müzisyenler için en elverişli müzik eğitimi alanlarıdır.	10,49**
24. İyi bir müzisyen olmak için koro eğitimi almaya gerek yoktur.	12,28**
25. Müzik öğretmeni olmak için koro eğitimi almak zorunlu değildir.	6,25*
26. Herkes koro eğitimi almalıdır.	10,45**
27. Çocuklar koro eğitimi almalıdır.	8,80**
28. Ses eğitimi ve koro eğitimi birbirinden ayrı düşünülmelidir .	6,57*
29. Nefes egzersizleri spor yaparak da geliştirilebilir.	12,80**
30. Nefes eğitimi için koro eğitimine gerek yoktur.	6,78*
31. Koro eğitimiyle ilgili yurt dışında hangi uygulamalarının yapıldığını merak ederim.	10,93**
32. Koro eğitimiyle ilgili araştırmalar yapmak isterim.	7,81**
33. Nefes egzersizleri müzik eğitimi için özel olarak yapılmalıdır.	6,14**
34. Koro eğitimini herkes verebilir.	7,41**
35. Nefes -ses,nefes- konuşma bağlantıları koro çalışmalarında yeterince yapılmalıdır.	8,02**
36. Koroların insanların müzik zevkini kaçırdığını düşünüyorum.	6,28**
37. Ses ve nefes tekniklerini bilmek ve iyi uygulamak çok önemlidir.	6,51**
38. Etkili bir konuşma için iyi eğitilmiş bir koro eğitimine ihtiyaç vardır.	7,19**

**Fark 0,001 düzeyinde, *Fark 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Faktör ve madde analizleri sonrası kalan maddelerin,müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarını ayırt edip etmediği(öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puanlarının en düşük ve en yüksek %27'lik dilimleri karşılaştırılarak) her bir madde için ilişkisiz gruplar t-testi ile sınanmıştır. Ölçeğin 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 25, 28 ve 30 numaralı maddelerinin $p < ,05$, diğer tüm maddelerinin ise $p < ,001$ anlam düzeyinde ayırt edici özelliğe sahip oldukları bulunmuştur.

Tablo 8 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği vefaktörleri arasındaki ilişkiye dair korelasyon katsayıları (N=280)

Boyut/Ölçek		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Ölçek
Faktör 1	<i>r</i>	1	,581**	,522**	,848**
	<i>p</i>		0,000	0,000	0,000
Faktör 2	<i>r</i>		1	,464**	,829**
	<i>p</i>			0,000	0,000
Faktör 3	<i>r</i>			1	,800**
	<i>p</i>				0,000
Ölçek	<i>r</i>				1
	<i>p</i>				

**Korelasyon (ilişki) 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve faktörleri arasında ve faktörlerin kendileri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi uygulanmıştır (Tablo 8). Buna göre tüm faktörler ve faktörler ile ölçek arasında $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

- Faktör 1 ile Faktör 2 ($r=0,581$), Faktör 1 ile Faktör 3 ($r=0,522$) ve Faktör 1 ile ölçek ($r=0,848$) arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Faktör 2 ile Faktör 3 ($r=0,464$)ve Faktör 2 ile ölçek ($r=0,829$) arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Faktör 3 ile ölçek arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır ($r=0,800$).

Tablo 9 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği faktör analizi ve güvenirlik analizleri özet tablosu

Faktör	Maddeler	Madde Sayısı	Güvenirlik Katsayısı (α)
Faktör 1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 22, 36 ve 38	13	0,933
Faktör 2	9, 11, 12, 14, 15, 17, 29, 30, 33, 35 ve 37	11	0,819
Faktör 3	23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32 ve 34	9	0,770
Ölçek		33	0,836

Yapılan iki faktör analizi, madde analizleri, ayırt edicilik ve korelasyon testi sonrasında ölçeğin toplam 33 maddeden oluştuğu, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin çok boyutlu bir yapı gösterdiği ve 3 alt boyuttan oluştuğu bulunmuştur. Ölçeğin genel güvenirlik katsayısının (iç tutarlılığı) $\alpha=0,836$, alt boyutlarına ait güvenirlik katsayılarının da 0,770 ile 0,933 arasında değiştiği bulunmuştur.

Ölçeğin faktörlerinde yer alan maddelerin ortak özellikleri dikkate alınarak;

- Faktör 1'e, 'Bireysel Gelişime Destek Olma',
- Faktör 2'ye, 'Nefes Egzersizlerinin Önemi'
- Ve son olarak Faktör 3'e de, 'Müzik Eğitime Destek Olma' adlarının verilmesi uygun bulunmuştur.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerinin anket(Kişisel Bilgi Formu ve Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği) yoluyla elde edilen verilerin tümü SPSS 17,0 for Windows paket programı ile analize tabi tutulmuştur. Araştırmanın amacına uygun olarak, toplanan verilerle şu analizler yapılmıştır:

1. Örnekleme oluşturan müzik öğretmenliği öğrencilerinin demografik özelliklerini özetlemek açısından değişkenlerinin frekans (N) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır.

2. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin ve Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerini incelemek üzere ortalama puanları ($\bar{X}$) ve standart sapmaları (ses) hesaplanmıştır.

3. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin demografik özelliklerine bağlı olarak Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinde anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını araştırmak üzere ilişkisiz (bağımsız) gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizlerinde anlamlı fark bulunduğunda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu araştırmak üzere post-hocScheffe testi yapılmıştır.

Analizler öncesi ayrıca;

- Araştırmacı tarafından geliştirilen 38 maddelik Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin 11, 12, 13, 20, 24, 25 ve 30 numaralı maddeleri ters (olumsuz ifade) yazılmış ve istatistiksel değerlendirmeler öncesi bu ifadeler için verilen puanlar tersine çevrilerek işlemlere devam edilmiştir.
- Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümde, müzik öğretmenliği öğrencilerinin demografik özelliklerine bağlı olarak Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan istatistikî analizlere yer verilmiştir.

4. Değişim Yönetimine İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmanın bu alt bölümünde, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve nefes egzersizleri ilişkin tutumları genel olarak (demografik özelliklerine bağlı olmadan) incelenmiştir. Aşağıda sırasıyla 13 maddelik ‘Bireysel Gelişime Destek Olma’, 11 maddelik ‘Nefes Egzersizlerinin Önemi’ ve 9 maddelik ‘Müzik Eğitime Destek Olma’ boyutları ve maddeleri, öğrencilerin ortalama puanları temelinde incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler, ölçeğin maddelerini değerlendirirken aşağıdaki seçenek ve puan aralıklarını dikkate alarak puanlama yapmışlardır.

<u>Seçenek</u>	<u>Puan Aralığı</u>
Kesinlikle katılmıyorum	1,00 - 1,80
Katılmıyorum	1,81 - 2,60
Kararsızım	2,61 - 3,40
Katılıyorum	3,41 - 4,20
Kesinlikle katılıyorum	4,21 - 5,00

Ölçeğin boyutlarını oluşturan maddeler, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerince ‘Kesinlikle katılmıyorum’ ile ‘Tamamen katılıyorum’ arasında değerlendirilmiştir. Alt boyutlar ve alt boyutları oluşturan maddelere ilişkin öğrencilerin algılama düzeylerine ait ortalama puan ve standart sapma (*ss*) değerleri aşağıda sırasıyla incelenmiştir.

Tablo 10 Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler (N=280)

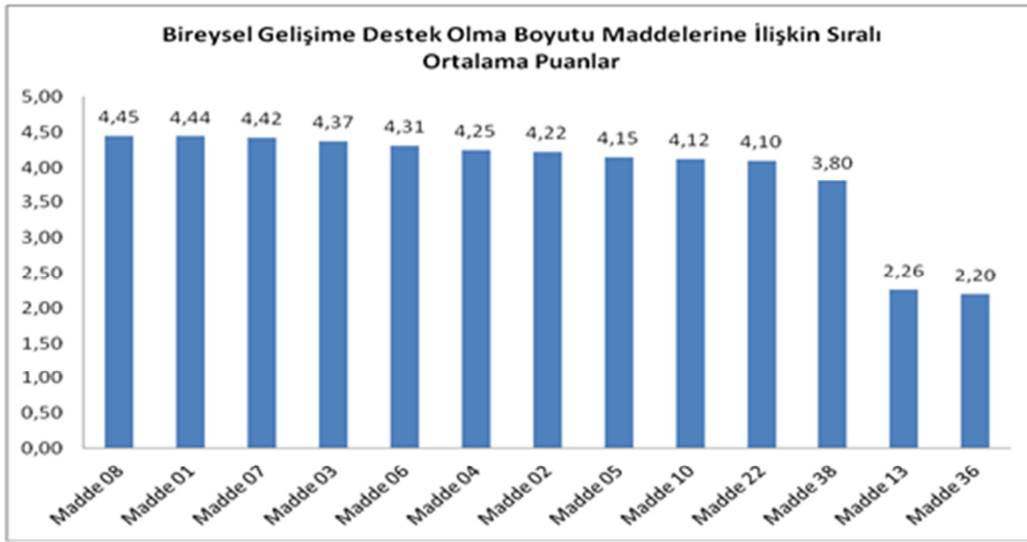
Boyut/Ölçek	$\bar{X}$	ss
Bireysel Gelişime Destek Olma	4,04	0,56
Nefes Egzersizlerinin Önemi	3,85	0,57
Müzik Eğitimine Destek Olma	3,61	0,56
Ölçek	3,83	0,47

Üç alt boyuttan oluşan Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerince Tablo 10'daki gibi değerlendirilmiştir. Öğrenciler, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin en çok bireysel gelişime destek verdiğini düşünmektedir [$\bar{X}$ Bireysel Gelişime Destek Olma=4,04]. Öğrenciler ikinci olarak nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmektedirler [$\bar{X}$ Nefes Egzersizlerinin Önemi=3,88]. Müzik öğretmenliği öğrencileri, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin üçüncü olarak müzik eğitimine destek olduğunu düşünmektedirler [$\bar{X}$ Müzik Eğitimine Destek Olma=3,61]. Üç boyuta birlikte bakıldığında, ölçek için bulunan ortalama puandan da anlaşılacağı üzere [$\bar{X}$ Ölçek=3,83], araştırmaya katılan öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumları oldukça olumlu ancak en üst düzeyde değildir. Tüm alt boyut ve ölçeğin kendisi için bulunan ortalama puan 'Katılıyorum' düzeyinde gerçekleşmiştir. Öğrencilerin, alt boyutlarda yer alan maddelere ilişkin değerlendirmeleri aşağıdaki tablo ve şekillerin altında verilmiştir.

Tablo 11 Bireysel Gelişime Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler (N=280)

Madde	$\bar{X}$	ss
01. Koro eğitimi doğru ve güzel şarkı söylemede etkilidir.	4,44	0,81
02. Koro eğitimi çocuklarda mantıksal hafıza ve algılama yeteneğini geliştirir.	4,22	0,83
03. Koro eğitiminin sosyal gelişime olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.	4,37	0,82
04. Koro eğitiminin Türkçeyi doğru ve güzel konuşabilmede etkili olduğunu düşünüyorum.	4,25	0,83
05. Korolar çocukların duygusal gelişimine olumlu katkılar sağlar.	4,15	0,89
06. Koro eğitimi öğrencilerin ve bireylerin kendine olan özgüvenini arttırdığını düşünüyorum.	4,31	0,85
07. Öğrencilerin katıldığı koro çalışmaları, arkadaşlarıyla olan sosyal paylaşımını, ilişkisini geliştirir.	4,42	0,79
08. Toplu ses eğitimi bireylerde ortak çalışabilme duygusu kazandırır.	4,45	0,84
10. Koro eğitimi sözcükleri doğru telaffuz etmeyi sağlar.	4,12	1,01

13. Koro eğitiminin müzikaliteye etkisi olduğunu düşünmüyorum.	2,26	1,45
22. Koro eğitiminde alınan müzik eğitiminin otokontrol etkiye etkisi vardır.	4,10	0,88
36. Koroların insanların müzik zevkini kaçırdığını düşünüyorum.	2,20	1,45
38. Etkili bir konuşma için iyi eğitilmiş bir koro eğitimine ihtiyaç vardır.	3,80	1,15

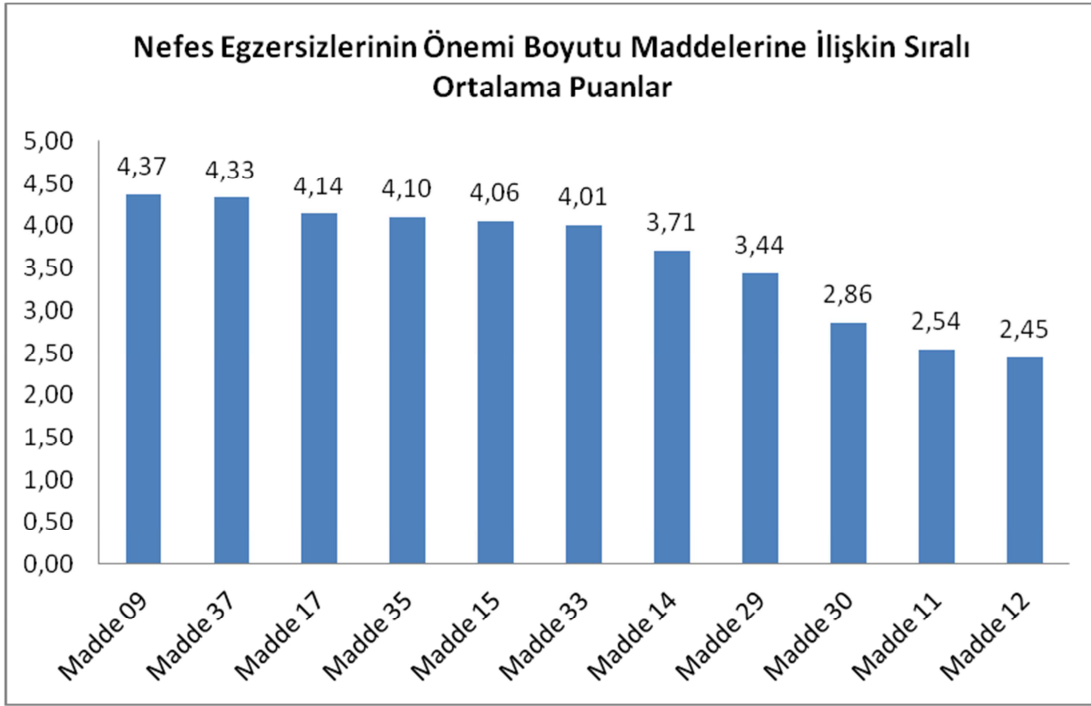
Şekil 2 Bireysel Gelişime Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin sıralı ortalama puanlar

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği alt boyutlarından Bireysel Gelişime Destek Olmada yer alan maddelere ilişkin ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 11’de verilmiştir. Maddelerin ortalama puanlarınının yüksekten düşüğe sıralanmış durumu ise Şekil 2’deki gibidir. Öğrencilerin bu alt boyuta ilişkin hesaplanan ortalama puanları 2,20 ile 4,45 arasında bulunmuştur. Öğrenciler, 7 maddeyi ‘Kesinlikle katılıyorum’ düzeyinde (Madde 01, 02, 03, 04, 06, 07, 08), 4 maddeyi ‘Katılıyorum’ düzeyinde (Madde 05, 10, 22, 38) ve 2 maddeyi ise ‘Katılmıyorum’ düzeyinde (Madde 13 ve Madde 36) değerlendirmişlerdir. En yüksek ortalama puan $\bar{X}=4,45$ ile “08. Toplu ses eğitimi bireylerde ortak çalışabilme duygusu kazandırır.” ifadesi için, ‘Kesinlikle katılıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. En düşük ortalama puanın ise $\bar{X}=2,20$ ile “36. Koroların insanların müzik zevkini kaçırdığını düşünüyorum.” ifadesi için, ‘Katılmıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. İfade bir olumsuzluk belirttiği için

öğrencilerin buna ilişkin ortalama puanlarının düşük olması olumlu bir durumu işaret etmektedir. Genel olarak, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olduğuna inandıkları söylenebilir.

Tablo 12 Nefes Egzersizlerinin Önemi alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler (N=280)

Madde	$\bar{X}$	ss
09. Nefes egzersizleri ile koro eğitimi doğru söyleyebilmeyi geliştirir.	4,37	0,84
11. Koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	2,54	1,51
12. Verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.	2,45	1,52
14. Nefes egzersizlerine fazla zaman ayrılmalıdır.	3,71	1,09
15. Derslerde nefes egzersizleri her zaman yapılmalıdır.	4,06	0,99
17. Derslerde nefes egzersizleri yapılmalıdır.	4,14	0,93
29. Nefes egzersizleri spor yaparak da geliştirilebilir.	3,44	1,09
30. Nefes eğitimi için koro eğitimine gerek yoktur.	2,86	1,26
33. Nefes egzersizleri müzik eğitimi için özel olarak yapılmalıdır.	4,01	1,03
35. Nefes -ses,nefes- konuşma bağlantıları koro çalışmalarında yeterince yapılmalıdır.	4,10	1,01
37. Ses ve nefes tekniklerini bilmek ve iyi uygulamak çok önemlidir.	4,33	0,90

Şekil 3 Nefes Egzersizlerinin Önemi alt boyutu maddelerine ilişkin sıralı ortalama puanlar

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin ikinci alt boyutu, Nefes Egzersizlerinin Öneminde yer alan maddelere ilişkin ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 12’de verilmiştir. Maddelerin ortalama puanlarının yüksekten düşüğe sıralanmış durumu ise Şekil 3’deki gibidir. Öğrencilerin bu alt boyuta ilişkin hesaplanan ortalama puanları 2,45 ile 4,37 arasında bulunmuştur. Öğrenciler, 2 maddeyi ‘Kesinlikle katılıyorum’ düzeyinde (Madde 09 ve Madde 37), 6 maddeyi ‘Katılıyorum’ düzeyinde (Madde 14, 15, 17, 29, 33 ve 35), 1 maddeyi ‘Kararsızım’ düzeyinde (Madde 30) ve 2 maddeyi ise ‘Katılmıyorum’ düzeyinde (Madde 11 ve Madde 12) değerlendirmişlerdir. En yüksek ortalama puan $\bar{X}=4,37$ ile “09. Nefes egzersizleri ile koro eğitimi doğru söyleyebilmeyi geliştirir.” ifadesi için, ‘Kesinlikle katılıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. En düşük ortalama puanın ise $\bar{X}=2,45$ ile “12. Verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.” ifadesi için, ‘Katılmıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. İfade bir olumsuzluk belirttiği için öğrencilerin buna ilişkin tutumları da olumlu bir durumu işaret etmektedir.

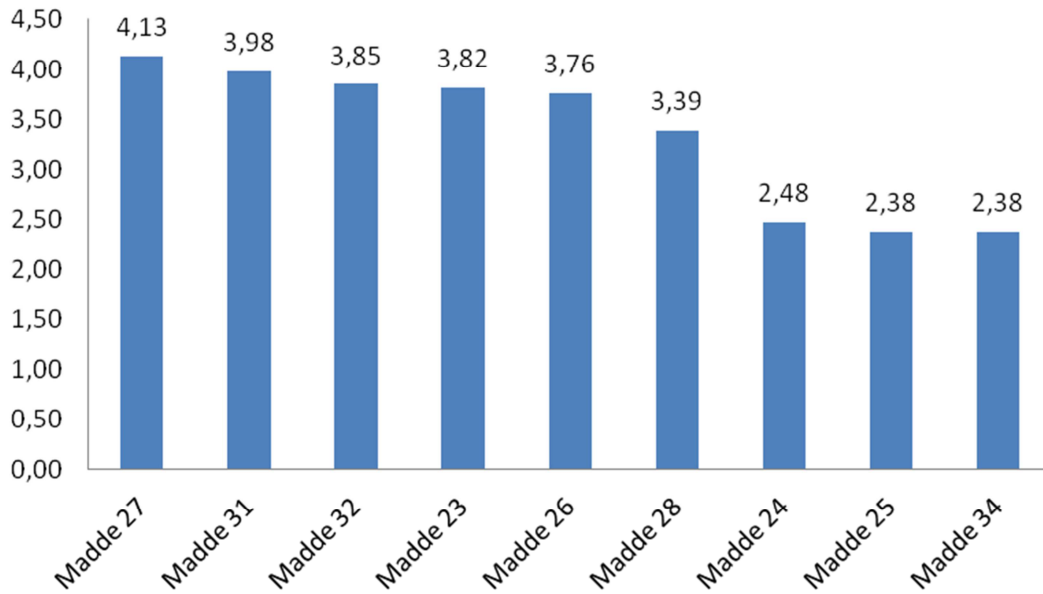

Öğrenciler, verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmektedir. Genel olarak, araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerinin nefes egzersizlerinin oldukça önemli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Tablo 13 Müzik Derslerine Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin betimsel istatistikler (N=280)

Madde	$\bar{X}$	ss
23. Korolar müzisyenler için en elverişli müzik eğitimi alanlarıdır.	3,82	1,02
24. İyi bir müzisyen olmak için koro eğitimi almaya gerek yoktur.	2,48	1,28
25. Müzik öğretmeni olmak için koro eğitimi almak zorunlu değildir.	2,38	1,29
26. Herkes koro eğitimi almalıdır.	3,76	1,10
27. Çocuklar koro eğitimi almalıdır.	4,13	0,96
28. Ses eğitimi ve koro eğitimi birbirinden ayrı düşünülmelidir .	3,39	1,29
31. Koro eğitimiyle ilgili yurt dışında hangi uygulamalarının yapıldığını merak ederim.	3,98	1,01
32. Koro eğitimiyle ilgili araştırmalar yapmak isterim.	3,85	1,04
34. Koro eğitimini herkes verebilir.	2,38	1,48

Müzik Eğitime Destek Olma Boyutu Maddelerine İlişkin Sıralı Ortalama Puanlar

Şekil 4 Müzik Eğitime Destek Olma alt boyutu maddelerine ilişkin sıralı ortalama puanlar

Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin üçüncü alt boyutu, ‘‘Müzik Eğitimine Destek Olma’’da yer alan maddelere ilişkin ortalama puan ve standart sapma değerleri Tablo 13’de özetlenmiştir. Boyutta yer alan maddelerin ortalama puanlarının yüksekten düşüğe doğru sıralanmış hali ise Şekil 4’te verilmiştir. Öğrencilerin ‘‘Müzik Eğitimine Destek Olma’’ alt boyutundaki maddelere verdikleri ortalama puanlar 2,38 ile 4,13 arasında bulunmuştur. Öğrenciler, 5 maddeyi ‘Katılıyorum’ düzeyinde (Madde 23, 26, 27, 31 ve 32), 1 maddeyi ‘Kararsızım’ düzeyinde (Madde 28) ve 3 maddeyi ise ‘Katılmıyorum’ düzeyinde (Madde 24, 25 ve 34) değerlendirmişlerdir. En yüksek ortalama puan $\bar{X}=4,13$ ile ‘‘27. Çocuklar koro eğitimi almalıdır.’’ ifadesi için, ‘Katılıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. En düşük ortalama puanın ise $\bar{X}=2,38$ ile ‘‘25. Müzik öğretmeni olmak için koro eğitimi almak zorunlu değildir.’’ ve aynı ortalama puan ile ‘‘34. Koro eğitimini herkes verebilir.’’ ifadeleri için, ‘Katılmıyorum’ düzeyinde bulunmuştur. İfadeler bir olumsuzluk belirttiği için öğrencilerin buna ilişkin tutumları da olumlu bir durumu işaret etmektedir. Müzik öğretmenliği öğrencileri, koro eğitiminin, müzik eğitimine önemli derecede destek olduğunu düşünmektedir.

4.1.Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizlerine İlişkin Tutumlarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi

Tablo 14 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair t-testi (N=280)

Boyut/Ölçek	Cinsiyet	Betimsel İstatistikler			t-testi		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bireysel Gelişime Destek Olma	Kız	166	4,19	0,50	2,74	278	0,006*
	Erkek	114	3,87	0,63			
Nefes Egzersizlerinin Önemi	Kız	166	3,92	0,55	2,61	278	0,010*
	Erkek	114	3,74	0,58			
Müzik Eğitimine Destek Olma	Kız	166	3,72	0,49	1,91	278	0,026*
	Erkek	114	3,49	0,65			
Ölçek	Kız	166	4,03	0,41	2,67	278	0,008*
	Erkek	114	3,62	0,53			

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin cinsiyetlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan t-testine göre cinsiyet ölçek ve ölçeğin her üç alt boyutu içinde anlamlı bir farklılaşma kaynağıdır (Tablo 14).

Kız ve erkek müzik öğretmenliği öğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Bireysel Gelişime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,74$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, kız öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olduğuna erkek öğrencilerden daha çok inandıkları görülmektedir ($\bar{X}_{Kız}=4,19$ ve $\bar{X}_{Erkek}=3,87$).

Öğrencilerin, Nefes Egzersizlerinin Önemi alt boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de cinsiyete bağlı olarak farklı olduğu ve bu farkın yine kız öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,61$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, kız öğrencilerin nefes egzersizlerini erkek öğrencilere göre daha önemli buldukları anlaşılmaktadır ($\bar{X}_{Kız}=3,92$ ve $\bar{X}_{Erkek}=3,74$).

Öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Müzik Eğitime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın yine kız öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=1,91$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, kız öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine destek olduğuna erkek öğrencilerden daha çok inandıkları görülmektedir ($\bar{X}_{Kız}=3,72$ ve $\bar{X}_{Erkek}=3,49$).

Son olarak, kız ve erkek müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,67$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, kız öğrencilerin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{Kız}=4,03$ ve $\bar{X}_{Erkek}=3,62$).

Tablo 15 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi (N=280)

Boyut/Ölçek	Değişken	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe Fark Testi
	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	F	p	
Bireysel Gelişime Destek Olma	21 yaş ve altı (1)	116	4,03	0,61	1,30	0,274	-
	22-24 (2)	130	4,02	0,53			
	25 yaş ve üstü (3)	34	4,19	0,49			
Nefes Egzersizlerinin Önemi	21 yaş ve altı (1)	116	3,59	0,62	6,89	0,007*	1 ile 2, 3
	22-24 (2)	130	3,98	0,55			
	25 yaş ve üstü (3)	34	4,05	0,48			
Müzik Eğitimine Destek Olma	21 yaş ve altı (1)	116	3,40	0,64	5,21	0,019*	1 ile 2, 3
	22-24 (2)	130	3,71	0,52			
	25 yaş ve üstü (3)	34	3,70	0,42			
Ölçek	21 yaş ve altı (1)	116	3,79	0,53	4,82	0,022*	3 ile 1, 2
	22-24 (2)	130	3,75	0,43			
	25 yaş ve üstü (3)	34	4,01	0,37			

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 16 Yaş değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi (N=280)

Bağımlı Değişken	(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Farkı (I-J)	p
Nefes Egzersizlerinin Önemi	21 yaş ve altı (1)	22-24 (2)	-0,390	0,014*
		25 yaş ve üstü (3)	-0,460	0,012*
		22-24 (2)	21 yaş ve altı (1)	0,390
	25 yaş ve üstü (3)	22-24 (2)	-0,070	0,280
		21 yaş ve altı (1)	0,460	0,012*
		22-24 (2)	0,070	0,280
Müzik Eğitimine Destek Olma	21 yaş ve altı (1)	22-24 (2)	-0,310	0,016*
		25 yaş ve üstü (3)	-0,300	0,021*
		22-24 (2)	21 yaş ve altı (1)	0,310
	25 yaş ve üstü (3)	25 yaş ve üstü (3)	0,010	0,998
		21 yaş ve altı (1)	0,300	0,021*
		22-24 (2)	-0,010	0,998
Ölçek	21 yaş ve altı (1)	22-24 (2)	0,040	0,809
		25 yaş ve üstü (3)	-0,220	0,039*
		22-24 (2)	21 yaş ve altı (1)	-0,040
	25 yaş ve üstü (3)	25 yaş ve üstü (3)	-0,260	0,033*
		21 yaş ve altı (1)	0,220	0,039*
		22-24 (2)	0,260	0,033*

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin yaşa bağlı olarak anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile incelenmiş ve yaşın ölçek ve iki alt boyutu için anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (Tablo 15).

Öğrencilerin, Nefes Egzersizlerinin Önemi boyutuna ilişkin algı düzeylerinin yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=6,89$ ve $p<0,05$). ANOVA testi sonrası yapılan post-hocScheffe testinin sonucuna göre (Tablo 16), 21 yaş ve altı yaş grubundaki öğrenciler (Grup 1) ile daha yüksek yaştaki öğrencilerin (Grup 2-3)nefes egzersizlerinin önemini değerlendirme düzeyleri farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; 22-24 (Grup 2) ile 25 yaş ve üstü (Grup 3) gruplardaki öğrencilerin nefes egzersizlerini, 21 yaş ve altı yaş grubundaki öğrencilere göre daha çok önemsedikleri görülmektedir ($\bar{X}_{21 \text{ yaş ve altı}}=3,59$; $\bar{X}_{22-24}=3,98$ ve $\bar{X}_{25 \text{ yaş ve üstü}}=4,05$).

Öğrencilerin, Müzik Eğitime Destek Olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=5,21$ ve $p<0,05$). ANOVA testi sonrası yapılan post-hocScheffe testine göre (Tablo 16), önceki alt boyutta olduğu gibi 21 yaş ve altı yaş grubundaki öğrenciler (Grup 1) ile daha yüksek yaştaki öğrencilerin (Grup 2-3)Müzik Eğitime Destek Olma boyutu ortalama puanları farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; 22-24 (Grup 2) ve 25 yaş ve üstü (Grup 3) gruplarda yer alan öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitime daha fazla destek olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır ($\bar{X}_{21 \text{ yaş ve altı}}=3,40$; $\bar{X}_{22-24}=3,71$ ve $\bar{X}_{25 \text{ yaş ve üstü}}=3,70$).

Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de yaş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($F=4,82$ ve $p<0,05$). Post-hocScheffe testine göre (Tablo 16), 25 yaş ve üstü grupta (Grup 3) yer alan öğrencilerin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin tutumları ile daha küçük yaştaki öğrencilerin (Grup 1-2)tutumları arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlar incelendiğinde, 25 yaş ve üstü grupta (Grup 3) yer alan öğrencilerin, koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının diğer öğrencilerden daha olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{21 \text{ yaş ve altı}}=3,79$; $\bar{X}_{22-24}=3,75$ ve $\bar{X}_{25 \text{ yaş ve üstü}}=4,01$).

Tablo 17 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi (N=280)

Boyut/Ölçek	Değişken	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe Fark Testi
	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	F	p	
Bireysel Gelişime Destek Olma	1. Sınıf (1)	31	3,66	0,75	4,04	0,008*	1 ile 2, 3, 4
	2. Sınıf (2)	16	4,14	0,44			
	3. Sınıf (3)	140	4,12	0,53			
	4. Sınıf (4)	93	4,10	0,52			
Nefes Egzersizlerinin Önemi	1. Sınıf (1)	31	3,57	0,70	5,31	0,006*	1 ile 2, 3, 4
	2. Sınıf (2)	16	4,01	0,46			
	3. Sınıf (3)	140	3,92	0,53			
	4. Sınıf (4)	93	3,93	0,58			
Müzik Eğitime Destek Olma	1. Sınıf (1)	31	3,23	0,67	5,46	0,001*	1 ile 2, 3, 4
	2. Sınıf (2)	16	3,72	0,46			
	3. Sınıf (3)	140	3,73	0,51			
	4. Sınıf (4)	93	3,67	0,57			
Ölçek	1. Sınıf (1)	31	3,47	0,59	5,49	0,001*	1 ile 2, 3, 4
	2. Sınıf (2)	16	3,95	0,39			
	3. Sınıf (3)	140	3,93	0,42			
	4. Sınıf (4)	93	3,92	0,46			

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 18 Sınıf değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi (N=280)

Bağımlı Değişken	(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalama Farkı (I-J)	p
Bireysel Gelişime Destek Olma	1. Sınıf (1)	2. Sınıf (2)	-0,480	0,012*
		3. Sınıf (3)	-0,460	0,014*
		4. Sınıf (4)	-0,440	0,016*
		1. Sınıf (1)	0,480	0,012*
	2. Sınıf (2)	3. Sınıf (3)	0,020	0,999
		4. Sınıf (4)	0,040	0,809
		1. Sınıf (1)	0,460	0,014*
	3. Sınıf (3)	2. Sınıf (2)	-0,020	0,999
		4. Sınıf (4)	0,020	0,404
		1. Sınıf (1)	0,440	0,016*
	4. Sınıf (4)	2. Sınıf (2)	-0,040	0,809
		3. Sınıf (3)	-0,020	0,404
1. Sınıf (1)		0,440	0,015*	
Nefes Egzersizlerinin Önemi	1. Sınıf (1)	2. Sınıf (2)	-0,440	0,015*
		3. Sınıf (3)	-0,350	0,026*
		4. Sınıf (4)	-0,360	0,022*
		1. Sınıf (1)	0,440	0,015*
	2. Sınıf (2)	3. Sınıf (3)	0,090	0,703
		4. Sınıf (4)	0,080	0,401
		1. Sınıf (1)	0,350	0,026*
	3. Sınıf (3)	2. Sınıf (2)	-0,090	0,703
		4. Sınıf (4)	-0,010	0,735
		1. Sınıf (1)	0,360	0,022*
	4. Sınıf (4)	2. Sınıf (2)	-0,080	0,401
		3. Sınıf (3)	0,010	0,735
1. Sınıf (1)		-0,490	0,018*	
Müzik Eğitimine Destek Olma	1. Sınıf (1)	2. Sınıf (2)	-0,490	0,018*
		3. Sınıf (3)	-0,500	0,004*
		4. Sınıf (4)	-0,440	0,019*
		1. Sınıf (1)	0,490	0,018*
	2. Sınıf (2)	3. Sınıf (3)	-0,010	0,812
		4. Sınıf (4)	0,050	0,418
		1. Sınıf (1)	0,500	0,004*
	3. Sınıf (3)	2. Sınıf (2)	0,010	0,812
		4. Sınıf (4)	0,060	0,531
		1. Sınıf (1)	0,440	0,019*
	4. Sınıf (4)	2. Sınıf (2)	-0,050	0,418
		3. Sınıf (3)	-0,060	0,531
1. Sınıf (1)		-0,480	0,021*	
Ölçek	1. Sınıf (1)	2. Sınıf (2)	-0,480	0,021*
		3. Sınıf (3)	-0,460	0,025*
		4. Sınıf (4)	-0,450	0,028*
		1. Sınıf (1)	0,480	0,021*
	2. Sınıf (2)	3. Sınıf (3)	0,020	0,828
		4. Sınıf (4)	0,030	0,364
		1. Sınıf (1)	0,460	0,025*
	3. Sınıf (3)	2. Sınıf (2)	-0,020	0,828
		4. Sınıf (4)	0,010	0,380
		1. Sınıf (1)	0,450	0,028*
	4. Sınıf (4)	2. Sınıf (2)	-0,030	0,364
		3. Sınıf (3)	-0,010	0,380

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıfa

bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile incelenmiş ve sınıf değişkeninin ölçek ve üç alt boyutu için anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (Tablo 17).

Öğrencilerin, Bireysel Gelişime Destek Olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=4,04$ ve $p<0,05$). ANOVA testi sonrası yapılan post-hocScheffe testinin sonucuna göre (Tablo 18); 1. Sınıf öğrencileri (Grup 1) ile diğer sınıflardaki öğrencilerin (Grup 2-3-4)koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olma düzeylerine ilişkin algıları farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; 1. Sınıf öğrencileri, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olma düzeyini diğer öğrencilere göre daha az bulmaktadır ($\bar{X}_{1. Sınıf}=3,66$; $\bar{X}_{2. Sınıf}=4,14$; $\bar{X}_{3. Sınıf}=4,12$ ve $\bar{X}_{4. Sınıf}=4,10$).

Öğrencilerin, Nefes Egzersizlerinin Önemi boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de öğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=5,31$ ve $p<0,05$).Post-hocScheffe testine göre (Tablo 18); 1. Sınıf öğrencileri (Grup 1) ile diğer sınıflardaki öğrencilerin (Grup 2-3-4)nefes egzersizlerinin önemini değerlendirme düzeyleri farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; 1. Sınıf öğrencilerin nefes egzersizlerini, diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha az önemsedikleri görülmektedir ($\bar{X}_{1. Sınıf}=3,57$; $\bar{X}_{2. Sınıf}=4,01$; $\bar{X}_{3. Sınıf}=3,92$ ve $\bar{X}_{4. Sınıf}=3,93$).

Öğrencilerin, Müzik Eğitime Destek Olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de öğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=5,46$ ve $p<0,05$). ANOVA testi sonrası yapılan post-hocScheffe testine göre (Tablo 18), önceki alt boyutta olduğu gibi 1. Sınıf öğrencileri (Grup 1) ile diğer sınıflardaki öğrencilerin (Grup 2-3-4)Müzik Eğitime Destek Olma boyutu ortalama puanları farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; 1. Sınıf öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine daha az destek olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır ($\bar{X}_{1. Sınıf}=3,23$; $\bar{X}_{2. Sınıf}=3,72$; $\bar{X}_{3. Sınıf}=3,73$ ve $\bar{X}_{4. Sınıf}=3,67$).

Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($F=5,49$ ve $p<0,05$). Post-hocScheffe testine göre (Tablo 18); 1. Sınıf öğrencileri (Grup 1) ile diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin (Grup 2-3-4) koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlar incelendiğinde; üst sınıflardaki (2, 3 ve 4. Sınıflardaki) öğrencilerin, koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının 1. Sınıf öğrencilerinin tutumundan daha olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{1. Sınıf}=3,47$; $\bar{X}_{2. Sınıf}=3,95$; $\bar{X}_{3. Sınıf}=3,93$ ve $\bar{X}_{4. Sınıf}=3,92$).

Tablo 19 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin branş değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair ANOVA testi (N=280)

Boyut/Ölçek	Değişken	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe Fark Testi
		Branş	n	$\bar{X}$	ss	F	
Bireysel Gelişime Destek Olma	Üflemeli çalgılar (1)	54	4,11	0,39	1,98	0,118	-
	Yaylı çalgılar (2)	114	4,05	0,59			
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	74	3,93	0,60			
	Ses eğitimi (Şan) (4)	34	4,19	0,58			
Nefes Egzersizlerinin Önemi	Üflemeli çalgılar (1)	54	4,08	0,50	4,23	0,044*	1, 4 ile 2, 3
	Yaylı çalgılar (2)	114	3,67	0,58			
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	74	3,59	0,59			
	Ses eğitimi (Şan) (4)	34	4,11	0,53			
Müzik Eğitimine Destek Olma	Üflemeli çalgılar (1)	54	3,74	0,47	4,51	0,037*	1, 4 ile 2, 3
	Yaylı çalgılar (2)	114	3,42	0,60			
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	74	3,49	0,59			
	Ses eğitimi (Şan) (4)	34	3,72	0,49			
Ölçek	Üflemeli çalgılar (1)	54	4,00	0,33	4,61	0,032*	1, 4 ile 2, 3
	Yaylı çalgılar (2)	114	3,70	0,50			
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	74	3,67	0,50			
	Ses eğitimi (Şan) (4)	34	4,03	0,44			

*Fark $p<.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 20 Branş değişkeni için Scheffe anlamlı farklar testi (N=280)

Bağımlı Değişken	(I) Branş	(J) Branş	Ortalama Farkı (I-J)	P
Nefes Egzersizlerinin Önemi	Üflemeli çalgılar (1)	Yaylı çalgılar (2)	0,410	0,029*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,490	0,017*
		Ses eğitimi (şan) (4)	-0,030	0,870
		Yaylı çalgılar (2)	Üflemeli çalgılar (1)	-0,410
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,080	0,163
		Ses eğitimi (şan) (4)	-0,440	0,023*
		Üflemeli çalgılar (1)	-0,490	0,017*
		Yaylı çalgılar (2)	-0,080	0,163
	Ses eğitimi (şan) (4)	Ses eğitimi (şan) (4)	-0,520	0,004*
		Üflemeli çalgılar (1)	0,030	0,870
		Yaylı çalgılar (2)	0,440	0,023*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,520	0,004*
Müzik Eğitimine Destek Olma	Üflemeli çalgılar (1)	Yaylı çalgılar (2)	0,320	0,036*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,250	0,042*
		Ses eğitimi (şan) (4)	0,020	0,343
		Yaylı çalgılar (2)	Üflemeli çalgılar (1)	-0,320
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	Telli/tezeneli çalgılar (3)	-0,070	0,821
		Ses eğitimi (şan) (4)	-0,300	0,035*
		Üflemeli çalgılar (1)	-0,250	0,042*
		Yaylı çalgılar (2)	0,070	0,821
	Ses eğitimi (şan) (4)	Ses eğitimi (şan) (4)	-0,230	0,047*
		Üflemeli çalgılar (1)	-0,020	0,343
		Yaylı çalgılar (2)	0,300	0,035*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,230	0,047*
Ölçek	Üflemeli çalgılar (1)	Yaylı çalgılar (2)	0,300	0,033*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,330	0,026*
		Ses eğitimi (şan) (4)	-0,030	0,621
		Yaylı çalgılar (2)	Üflemeli çalgılar (1)	-0,300
	Telli/tezeneli çalgılar (3)	Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,030	0,328
		Ses eğitimi (şan) (4)	-0,330	0,025*
		Üflemeli çalgılar (1)	-0,330	0,026*
		Yaylı çalgılar (2)	-0,030	0,328
	Ses eğitimi (şan) (4)	Ses eğitimi (şan) (4)	-0,360	0,021*
		Üflemeli çalgılar (1)	0,030	0,621
		Yaylı çalgılar (2)	0,330	0,025*
		Telli/tezeneli çalgılar (3)	0,360	0,021*

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin branşlarına bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile incelenmiş ve branş değişkeninin ölçek ile iki alt boyutu için anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (Tablo 19).

Öğrencilerin, Nefes Egzersizlerinin Önemi boyutuna ilişkin algı düzeylerinin öğrenim gördükleri branşa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur ($F=4,23$ ve $p < 0,05$). Post-hoc Scheffe testine göre (Tablo 20); üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrenciler (Grup 1-4) ile yaylı çalgılar ve telli/tezeneli

çalgılar branşlarındaki öğrencilerin (Grup 2-3) nefes egzersizlerinin önemini değerlendirme düzeyleri farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin nefes egzersizlerini, diğer branşlardaki öğrencilere göre daha çok önemsedikleri görülmektedir ($\bar{X}$ Üflemeli çalgılar=4,08; $\bar{X}$ Yaylı çalgılar=3,67; $\bar{X}$ Telli/tezeneli çalgılar=3,59 ve $\bar{X}$ Ses eğitimi (şan)=4,11).

Öğrencilerin, Müzik Eğitimine Destek Olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de öğrenim gördükleri branşa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur (F=4,51 ve p<0,05). ANOVA testi sonrası yapılan post-hocScheffe testine göre (Tablo 20), üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrenciler (Grup 1-4) ile diğer branşlardaki öğrencilerin (Grup 2-3) Müzik Eğitimine Destek Olma boyutu ortalama puanları farklıdır. Öğrencilerin ortalama puanları incelendiğinde; üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine daha çok destek olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır ($\bar{X}$ Üflemeli çalgılar=3,74; $\bar{X}$ Yaylı çalgılar=3,42; $\bar{X}$ Telli/tezeneli çalgılar=3,49 ve $\bar{X}$ Ses eğitimi (şan)=3,72).

Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de branş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur (F=4,61 ve p<0,05). Post-hocScheffe testine göre (Tablo 20); üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrenciler (Grup 1-4) ile yaylı çalgılar ve telli/tezeneli çalgılar branşlarındaki öğrencilerin (Grup 2-3) koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlar incelendiğinde; üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin, koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının yaylı çalgılar ve telli/tezeneli çalgılar branşlarındaki öğrencilerin tutumundan daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır ($\bar{X}$ Üflemeli çalgılar=4,00; $\bar{X}$ Yaylı çalgılar=3,70; $\bar{X}$ Telli/tezeneli çalgılar=3,67 ve $\bar{X}$ Ses eğitimi (şan)=4,03).

Tablo 21 Öğrencilerin Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarına yönelik algı düzeylerinin mezun oldukları lise değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğine dair t-testi (N=280)

Boyut/Ölçek	Mezuniyet	Betimsel İstatistikler			t-testi		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Bireysel Gelişime Destek Olma	Güzel Sanatlar Lisesi	210	4,20	0,56	2,18	278	0,023*
	Diğer Liseler	66	3,98	0,59			
Nefes Egzersizlerinin Önemi	Güzel Sanatlar Lisesi	210	4,01	0,57	2,51	278	0,010*
	Diğer Liseler	66	3,66	0,59			
Müzik Eğitimi Destek Olma	Güzel Sanatlar Lisesi	210	3,76	0,58	2,33	278	0,021*
	Diğer Liseler	66	3,43	0,51			
Ölçek	Güzel Sanatlar Lisesi	210	4,04	0,48	2,62	278	0,007*
	Diğer Liseler	66	3,61	0,44			

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin mezun oldukları liseye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan t-testine göre mezuniyet, ölçek ve ölçeğin her üç alt boyutu içinde anlamlı bir farklılaşma kaynağıdır (Tablo 21).

Güzel sanatlar ve diğer liselerden mezun müzik öğretmenliği öğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Bireysel Gelişime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,18$ ve $p < ,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olduğuna diğer liselerden mezun olan öğrencilerden daha çok inandıkları görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Güzel Sanatlar Lisesi}}=4,20$ ve $\bar{X}_{\text{Diğer Liseler}}=3,98$).

Öğrencilerin, Nefes Egzersizlerinin Önemi alt boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de mezun oldukları lise türüne bağlı olarak farklı olduğu ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,51$ ve $p < ,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin nefes egzersizlerini diğer liselerden mezun öğrencilere göre daha önemli buldukları anlaşılmaktadır ($\bar{X}_{\text{Güzel Sanatlar Lisesi}}=4,01$ ve $\bar{X}_{\text{Diğer Liseler}}=3,66$).

Öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Müzik Eğitime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin de mezun olunan lise türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,33$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine destek olduğuna diğer liselerden mezun olan öğrencilerden daha çok inandıkları görülmektedir ($\bar{X}$ Güzel Sanatlar Lisesi=3,76 ve $\bar{X}$ Diğer Liseler=3,43).

Son olarak, güzel sanatlar liselerinden ve diğer liselerden mezun müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(278)}=2,62$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının diğer liselerden mezun öğrencilerden daha olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{X}$ Güzel Sanatlar Lisesi=4,04 ve $\bar{X}$ Diğer Liseler=3,61).

BÖLÜM 5

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, müzik öğretmenliği öğrencilerinin demografik özelliklerine bağlı olarak Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan istatistikî analizlerin sonuçlarına yer verilmiş ve bu sonuçlara bağlı olarak bazı öneriler getirilmiştir.

5. Sonuç ve Tartışma

Üç alt boyuttan oluşan Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğine ilişkin araştırmaya katılan müzik öğretmenliği öğrencilerince değerlendirilmesi sonucunda, öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin en çok bireysel gelişime destek verdiğini düşündükleri anlaşılmıştır. Öğrenciler, ikinci olarak nefes egzersizlerinin önemli olduğunu ve son olarak da koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine destek olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir [$\bar{X}$ Bireysel Gelişime Destek Olma=4,04; $\bar{X}$ Nefes Egzersizlerinin Önemi=3,88 ve $\bar{X}$ Müzik Eğitimine Destek Olma=3,61]. Üç boyuta birlikte, ölçek bazında bakıldığında ise araştırmaya katılan öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarının oldukça olumlu ancak en üst düzeyde olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerine ilişkin tutumlarının demografik özelliklerine göre incelenmesiyle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

5.1.Cinsiyete İlişkin Analiz Sonuçları

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve alt boyutlarını algılama düzeylerinin, cinsiyetlerine bağlı olarak ölçek ve ölçeğin her üç alt boyutu içinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur. Buna göre,

- Kız ve erkek müzik öğretmenliği öğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Bireysel Gelişime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ve kız öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olduğuna erkek öğrencilere göre daha çok inandıkları bulunmuştur.

- Öğrencilerin, nefes egzersizlerinin önemi alt boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de cinsiyete bağlı olarak farklı olduğu ve bu farkın yine kız öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Kız öğrenciler nefes egzersizlerini erkek öğrencilere göre daha önemli bulmaktadır.

- Öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Müzik Eğitime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin de anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın yine kız öğrenciler lehine olduğu ve kız öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine destek olduğuna daha çok inandıkları bulunmuştur.

- Son olarak, kız ve erkek müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farkın da kız öğrenciler lehine olduğu, kız öğrencilerin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu bulunmuştur.

5.2.Yaşa İlişkin Analiz Sonuçları

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin yaşa bağlı olarak, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeğinin kendisini ve iki alt boyutunu anlamlı bir şekilde farklı algıladıkları bulunmuştur. Buna göre;

- Öğrencilerin, nefes egzersizlerinin önemi boyutuna ilişkin algı düzeylerinin yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı, 21 yaş ve altı gruptaki öğrencilerin nefes egzersizlerini diğer büyük yaştaki öğrencilerden daha az önemsedikleri bulunmuştur.

- Öğrencilerin, müzik eğitimine destek olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de yaşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklı olduğu bulunmuştur. 22-24 ile 25 yaş ve üstü gruplarda yer alan öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine daha genç yaştaki öğrencilere göre daha çok destek olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

- Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de yaş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı, 25 yaş ve üstü grupta yer alan öğrencilerin, koro

eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının diğer oğrencilerden daha olumlu olduğu bulunmuştur.

5.3.Sınıfa İlişkin Analiz Sonuçları

Müzik oğretmenliği oğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve üç alt boyutunu algılama düzeylerinin oğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna göre;

- Oğrencilerin, bireysel gelişime destek olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin oğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı, 1. Sınıf oğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olma düzeyini üst sınıflardaki diğer oğrencilere göre daha düşük algıladıkları bulunmuştur.

- Oğrencilerin, nefes egzersizlerinin önemi boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de oğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı, yine, 1. Sınıf oğrencilerinin nefes egzersizlerini, diğer sınıflardaki oğrencilere göre daha az önemli gördükleri bulunmuştur.

- Oğrencilerin, müzik eğitimine destek olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de oğrenim gördükleri sınıfa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı, 1. Sınıf oğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine daha az destek olduğunu düşündükleri bulunmuştur.

- Son olarak, müzik oğretmenliği oğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Üst sınıflardaki (2, 3 ve 4. Sınıflardaki) oğrencilerin, koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının 1. Sınıf oğrencilerinin tutumundan daha olumlu olduğu görülmüştür.

5.4.Branşa İlişkin Analiz Sonuçları

Müzik oğretmenliği oğrencilerinin branşlarının, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve iki alt boyutunu algılama düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur. Buna göre;

- Üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrenciler ile yaylı çalgılar ve telli/tezeneli çalgılar branşlarındaki öğrencilerin nefes egzersizlerinin önemini değerlendirme düzeylerinin farklı olduğu, üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin nefes egzersizlerini, diğer branşlardaki öğrencilere göre daha çok önemsedikleri bulunmuştur.

- Öğrencilerin, müzik eğitimine destek olma boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de öğrenim gördükleri bransa bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitimine, diğer branşlardaki öğrencilere göre, daha çok destek olduğunu düşündükleri görülmüştür.

- Son olarak, müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de branş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Üflemeli çalgılar ve ses eğitimi (şan) branşlarındaki öğrencilerin, koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumlarının yaylı çalgılar ve telli/tezeneli çalgılar branşlarındaki öğrencilerin tutumundan daha olumlu olduğu görülmüştür.

5.5.Mezun Olunan Liseye İlişkin Analiz Sonuçları

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin, Koro Eğitimi ve Nefes Egzersizleri Tutum Ölçeği ve üç alt boyutunu algılama düzeylerinin mezun oldukları liseye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur.

- Güzel sanatlar ve diğer liselerden mezun müzik öğretmenliği öğrencilerinin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Bireysel Gelişime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin bireysel gelişime destek olduğuna diğer liselerden mezun olan öğrencilerden daha çok inandıkları görülmüştür.

- Öğrencilerin, nefes egzersizlerinin önemi alt boyutuna ilişkin algı düzeylerinin de mezun oldukları lise türüne bağlı olarak farklı olduğu ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Güzel

sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin nefes egzersizlerini diğer liselerden mezun öğrencilere göre daha önemli buldukları anlaşılmaktadır.

- Öğrencilerin, koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin Müzik Eğitime Destek Olmasına ilişkin algı düzeylerinin de mezun olunan lise türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve nefes egzersizlerinin müzik eğitime destek olduğuna diğer liselerden mezun olan öğrencilerden daha çok inandıkları görülmüştür.

- Son olarak, güzel sanatlar liselerinden ve diğer liselerden mezun müzik öğretmenliği öğrencilerinin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeylerinin de anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farkın yine güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur. Güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutumları diğer liselerden mezun öğrencilerden daha olumludur.

5.6.ÖNERİ

- Koro eğitiminde nefes egzersizlerini en çok bireysel gelişime destek vermesi gerekmektedir.
- Koro eğitiminde verimli bir çalışma için nefes egzersizlerinin planlı, disiplinli ve titiz bir çalışma programı uygulanarak yapılması gerekmektedir.
- Koro eğitiminde nefes egzersizleri müzik eğitimine destek olacağından aksatılmadan sürdürülmelidir.
- Koro eğitimi ve egzersizlerine ilişkin genel tutum düzeyinin sınıf, cinsiyet, yaş, branş ve mezun oldukları liseye göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu farklılıklara dayanarak nefes egzersizlerinin tüm sınıflarda teknik düzeyde yapılmasına özen gösterilmelidir.
- Koro eğitiminde nefes ve ses eğitimi çalışmaları aksatılmadan sürdürülmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (7. baskı). Ankara: Pegem.

Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri Analizi El Kitabı* (3. baskı). Ankara: Pegem.

Çevik S. (1997). *Koro Eğitimi ve Teknikleri*. Ankara: Doruk Yayıncılık

Doğanay, Elif (2008). *Koro Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Egüz S. (1976). *Toplu Ses Eğitimi Temel Konular*. Ankara: Ayyıldız Matbaası

Kara, Ahmet. (2008). *İlköğretim Birinci Kademedeki Eğitimde Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması*, Ege Eğitim Dergisi 2008 (9) 2: 59-78.

Kartal, M. (2009). *Ses Teknikleri* (3.Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık

Kartal, M. (2011). *Nefes Teknikleri* (7. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 15. Basım Nobel Yayın Dağıtım, Ankara Kul, B. (2006). *Mesleki Müzik Eğitimi Veren Konservatuvarlarımızın Klasik Türk Müziği Bölümlerinde Verilmekte Olan Koro (Topluluk) Yönetimi Dersi Niteliği*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. 106 s.

Köklü, N. Büyüköztürk, Ş. (2000). *Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Leech, N.L. (2005). SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.

Özevin, B., (2006). Oyun, dans ve müzik dersine ilişkin motivasyon ölçeği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniv. Eğit. Fak. Denizli

Özdamar, K. (2004). Paket Programlar ile İstatistiksel veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler) (5. baskı). Eskişehir: Kaan.

Özden M. (2005). Anatomi , Sağlık İnsan Gücü Eğitimi Serisi 2. Ankara.

Sarıçiftçi, A. Ö., (2001). Toplu Ses Eğitiminde Entonasyon Sorunu ve Çözümünde Uygulanacak Yöntemler, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi 54s.

Sarıçiftçi, A, Ö (2014). Koro Dersi Motivasyon Ölçeği Geliştirilmesi ve Öğrencilerin Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi.

Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., ve Çinko, M. (2006). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. İstanbul: Beta.

Saklıca, E. (2010). *Bireysel Ses Eğitiminde Toplu Ses/Koro Eğitimine Geçiş Sürecindeki Yaklaşımlar*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi 187s.

Sucuoğlu, H., (2003). *İş birlikli Öğrenmenin Öğrencilerin Yükleme, Edimve Strateji Kullanımı Üzerindeki Etkileri ve İş birlikli Öğrenme Gruplarındaki Etkileşim Örüntüleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

EKLER

KORO EĞİTİMİ VE NEFES EGZERSİZLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım,

Koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemi konulu bir araştırma yapıyorum. Bu ölçek, bu konudaki görüşlerinizi belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Toplanılacak veriler yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak, özel olarak herhangi bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir.

Ölçekte yer alan ifadelere ilişkin yanıtlarınızı “**kesinlikle katılıyorum**”, “**katılıyorum**”, **kararsızım**”, “**katılmıyorum**” ve “**kesinlikle katılmıyorum**” seçeneklerinden oluşan beşli derecelmeli ölçek üzerinde işaretlemeniz beklenmektedir. Yanıtlarınızın değerlendirilebilmesi için hiçbir soruyu boş bırakmamanız gerekmektedir. Ölçekten elde edilecek veriler toplu olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle ölçek formuna isim yazmanız beklenmemektedir.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Ayşe Öznur GÖRÜCÜ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim
Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I
KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde sizinle ilgili kişisel bilgiler bulunmaktadır. Lütfen durumunuza uygun seçenekleri işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız: .....
3. Öğretmenlikteki Kıdeminiz (lütfen yıl olarak yazınız) : .....
4. Branşınız: .....
5. Son Mezun Olduğunuz Okul: .....

BÖLÜM II
KORO EĞİTİMİ VE NEFES EGZERSİZLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Madde no	Maddeler	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1.	Koro eğitimi doğru ve güzel şarkı söylemede etkilidir.					
2.	Koro eğitimi çocuklarda mantıksal hafıza ve algılama yeteneğini geliştirir.					
3.	Koro eğitiminin sosyal gelişime olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.					
4.	Koro eğitiminin Türkçeyi doğru ve güzel konuşabilmede etkili olduğunu düşünüyorum.					
5.	Korolar çocukların duygusal gelişimine olumlu katkılar sağlar.					
6.	Koro eğitimi öğrencilerin ve bireylerin kendine olan özgüvenini arttırdığını düşünüyorum.					
7.	Öğrencilerin katıldığı koro çalışmaları, arkadaşlarıyla olan sosyal paylaşımını, ilişkisini geliştirir.					
8.	Toplu ses eğitimi bireylerde ortak çalışabilme duygusu kazandırır.					
9.	Nefes egzersizleri ile koro eğitimi doğru söyleyebilmeyi geliştirir.					
10.	Koro eğitimi sözcükleri doğru telaffuz etmeyi sağlar.					
11.	Koro eğitiminde nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.					
12.	Verimli bir koro eğitimi için nefes egzersizlerinin önemli olduğunu düşünmüyorum.					
13.	Koro eğitiminin müzikaliteye etkisi olduğunu düşünmüyorum.					
14.	Nefes egzersizlerine fazla zaman ayrılmalıdır.					
15.	Derslerde nefes egzersizleri her zaman yapılmalıdır.					
16.	Derslerde nefes egzersizleri zaman zaman yapılmalıdır.					
17.	Derslerde nefes egzersizleri yapılmalıdır.					
18.	Ses sağlığı ve sesin korunması şarkı söylemede dikkate alınmalıdır.					
19.	Nefes egzersizleri ile vücutta rahatlama sağlanır.					
20.	Nefes egzersizleri zorunlu olmadıkça yapılmamalıdır.					

Madde no	Maddeler	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
21.	Koro eğitimi müziksel beceri kazandırır.					
22.	Koro eğitiminde alınan müzik eğitiminin otokontrole etkisi vardır.					
23.	Korolar müzisyenler için en elverişli müzik eğitimi alanlarıdır.					
24.	İyi bir müzisyen olmak için koro eğitimi almaya gerek yoktur.					
25.	Müzik öğretmeni olmak için koro eğitimi almak zorunlu değildir.					
26.	Herkes koro eğitimi almalıdır.					
27.	Çocuklar koro eğitimi almalıdır.					
28.	Ses eğitimi ve koro eğitimi birbirinden ayrı düşünülmelidir .					
29.	Nefes egzersizleri spor yaparak da geliştirilebilir.					
30.	Nefes eğitimi için koro eğitimine gerek yoktur.					
31.	Koro eğitimiyle ilgili yurt dışında hangi uygulamalarının yapıldığını merak ederim.					
32.	Koro eğitimiyle ilgili araştırmalar yapmak isterim.					
33.	Nefes egzersizleri müzik eğitimi için özel olarak yapılmalıdır.					
34.	Koro eğitimini herkes verebilir.					
35.	Nefes –ses,nefes- konuşma bağlantıları koro çalışmalarında yeterince yapılmalıdır.					
36.	Koroların insanların müzik zevkini kaçırdığını düşünüyorum.					
37.	Ses ve nefes tekniklerini bilmek ve iyi uygulamak çok önemlidir.					
38.	Etkili bir konuşma için iyi eğitilmiş bir koro eğitimine ihtiyaç vardır.					

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Ayşe Öznur GÖRÜCÜ	İmza:		
Doğum Yeri:	Ordu			
Doğum Tarihi:	28.02.1987			
Medeni Durumu:	Bekar			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim-Ortaöğretim	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu		Çanakkale	2002
Lise	Konya Çimento AGSL	Müzik	Konya	2005
Lisans	Konya Selçuk Üniversitesi	Müzik Eğitimi	Konya	2009
Yüksek Lisans	Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi		Konya	-
İş Deneyimi:	Değirmendere Ortaokulu	Müzik Öğretmeni	Alanya	2
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Yrd. Doç. Aycan ÖZÇİMEN Yrd. Doç. Dr. Yüksel PİRĞON			
Tel:	0 536 055 55 52			
Adres	Alanya/ANTALYA			